

המציפה

עתו שבועי

רכר עניני דחיים, לספרות ולמראים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר ההרמה על המצפה עם
ההוספה הספרותית החדשית:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

כאשכנז:
לשנה 8 כתרין
כיתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית
אין לחתום.
אין הנהגה מהמחיר.

מחיר מודעות אי הזכרות לנפטרים
לפי גרל השטח.
ברכת מו"ט חצי הכתר. כראש הגליון
שני כתרין.
גליון בודד 12 קרר.
מסתבים כלחי חפשים לא יתקבלו.
כ"י שלא נרפס, לא יושב לבעליו.
המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
דק שם מקומו החדש. ב"א גם שב
מקומו הקודם.

האדרסה לבית המערכת והאדמיניסטרציה:
„Hamicpe“
ul. Św. Sebastyana 32, Kraków.

Kraków, 13. Lipca 1906.

גליון נ"ח

הראשון ב' תמוז תרס"ו.

גורל ההצעה ליסד הסתדרות כלכלית לאומית ליהודי גליציה.

עוני גדול מנשוא, אנכי כתבתי ב"המצפה",
הוא דבר המעיר חשד מעקרו, כי יצא לאור
בגליציה במקום הבערות ולא בארץ רוסיה המלומדת
והעריך הוא יליד גליציה ולא נודד רוסיה, ונוסף
על זה לא הרף מעולם מערכות אלקים היים, סימן
עם הארצות, ולא די כזה אלא שהרים עוד בעתונו
את קרן הדת על הנס ולא הכיט עליה, אביעקטיוו.
וכי שוטים הם הקוראים עברית, לקרא מאמרים,
אשר אין בהם רעיונות משכשים ומתרגמים מבלי
חמישי של סבלות ארפה? כלום צריכים אנהנו
לפרנסה? וכי זאת הוא תעודת התנועה הלאומית?
ח"ו! תעודתנו, לאכה, תעודת האנשים הקטנים
הנורמלים בערים הקטנות היא ליסד אנודות, כדי
להשיג את היכלת לחתום על העתונים היומים
הגדולים, אשר אין ידי היחיד משגת להזמינם;
ותעודת האנשים הנרמלים בערים הגדולות היא
לאסוף אספות, לדרוש דרשות של מה בכך, לעשות
הפגנות, לפוצץ חלוני המתבוללים הישנים, מפני
שאנים מותרים על משמרתם השמן לטובת המתבוללים
החדשים אשר שמו על פניהם מסוה הלאומות.
אנשים, אשר לא התפללו מעולם ולא יתפללו עד
מותם צועקים מרה על הפרופסור שטערנבאך,
מתבולל כמותם, על אשר התיר להתפלל פולנית.
תעודת האנשים העליונים, כדיוק המנהיגים, היא
לפתח ב"ב את קולמרת היהדות עד שתכלה מאליה
ולהציב על קברה ועל קבר העם מצבה נאה תחת
שם „אנציקלופדיה יהודית“. מה לנו לדבר ממש,
כלום מאמינים אנהנו באמת בתחית העם בגוף

ונפש? לאומות שכפה ושנכתב כזאת — לאומות
שכלב לא אומר בכונת, כי ההרגשות האמתיות
מתאימות לעולם עם המעשים, מה שאין כן הדבר
בתנועה הלאומית בתמונתה הנכחית — אשר
איננה מחיבת את האדם לשום מעשה יהודית
מיוחדת, עלילה להזיק יותר מהתכללות פשוטה;
כי בעוד שהמתבולל הפשוט מכיר את עצמו לענף
נקצין משרשו, בעוד שהעם יוכירים אותו לנכרי,
שנכרת מהם, אשר אין לפחד מדרביו וממעשיו,
ילמד המתבולל הלאומי את השקר, שאדם יכל
לעשות ולהשוב, כפי שירצה, להתבולל בפועל בכל
מעשיו ואעפ"כ יכל לצאת ידי לאומותו על הנר
היונרד היינה וחבריו ובנימין דויראלי יכלו
להיות נגז למופת, להיכן מולך הדרך של הלאומות
הפרזית, לפי דעת לאומינו „לאומות שכלב“. היינה
המתבולל והמומר מתנפל על חבריו, אשר התחבמו
כמותו להתבולל בין ימים. היינה המומר כותב,
שמעולם לא הכחיש בעם ישראל, היינה הבוגד
מתנגד לרכנים המתקנים, היינה הזה אינו יכל
לסבול את יהודי אשכנז הנקפאים, היינה המתפאר
לפני סאפיר בשקר הגלוי, שגם אבותיו כבר לא
היו יהודים, מתלהב נגד דוד פרידלנדר וממליין
בעד גאנוי פיקן, והיינה נשאר כונד בעמו עד יום
מותו! מתבולל פשוט, כאשר יבא לידי הכרה,
ששקר עשה כנפשו כאשר עזב את עמו ודתו,
לא תהיה לו חוצפה לומר מומר אנכי ונם יהודי
כשר כחרא מתתא, אבל להיינה, אשר „המורה
והמערכ“ (אסט אונר וועסט), העתון הקדוש לכל
הלאומיים, חגג את יובל יום מיתתו, היתה חוצפה
כזאת. ומי אישם כזאת? רק השקר של לאומות
הלב, לאמר: ציונות ככתב והתבוללות כמעשה.

הוא כרא לנו את הקולטוריים את „פועלי-ציון“
ואת הציונים המהורים וכו' כלם טובים ורעים
כאהד, כי כלם אינם דורשים לאומות יהודית, כי-
אם לאומות ארפית תחת שמות שונות. הנם
מתנפלים על „פועלי ציון“, הם אינם רעים או
טובים משאר כתות הציונים וכי מפני שהם רק
פועלים נרקדק עמהם יותר מאשר עם שאר כתות
הציונים? ולא כוון יפה הכותב ב"המצפה" גליון
כ"ד במאמר „שונאינו הפנימיים“, שכתב שכבר
נרחו הקולטוריים ממחננו. אדרבה העקשנות של
הארציים הכריחה את הציונים להפש אחר בעלי
ברית בכל המהנות. נמחקו כל שבילי התבדלה,
כמלו כל העקרים והיסודות, נתבוצצו כל האידיאלים
יען שמחלקת האהים בכל קדושתה וכבודה היתה
רק מחלקת גאוגרפית. סבלנות מגונה הרימה את
ראשה, נטהרו כל הטמאים מאמול וערכוב וכלכול
הדעות הם על סדר היום.
אך לא ממחלקת האהים בלבד מתחלת
ספירת אסוננו. מקורו הוא טעות אחת ראשית,
אשר אנהנו גוררים על שכמנו מימי הכנסיה הכולית
הראשונה ושמו היא: „לאומית יהודית ודת יהודית“,
הם שני דברים בפני עצמם. וכל האסונים, אשר
מצאו אותנו על הדרך המוביל לציון, הם רק פרי
הטעות הנוראה הזו. הסבלנות הזאת היתה רק
למטת בעלי הלאומות הארפית, כי על ידה קבלו
המתבוללים הלאומיים האלה כתב חרות, לדבר
ולכתוב ולדרוש בשם כלל ישראל ולהיות פטורים
וחפשים מכל מעשי היהודים ומהשבותיהם. עד
מתי נסתיר עוד את הסוד הזה, אשר כבר מצפצפים
אותו הצפרים מעל הגנות, שבהבדלת הדת מהלאומות
חתכנו את עורקי החיים של התנועה.

פיריטון.

הה, לבי לבי

(מרעיונות משגע, להרגת ביאליסטק.)

הה, לבי! לבי כה כואב... נשכר... נפץ
לדסיסים, התבקע מותך כאב, חדל להפוק... לא! הוא
סוער ביתר הקף ועוז. חפצו להפרץ החוצה, לצעוק
הוא רוצה, לנקום, לרוץ הלאה, הלאה עד האכזר...
להשתפך שם... לא להשתפך... לשאוף בח... להתגבר
וללחום...

גולנים, רוצחים! מה אתם רוצים?... למה
הרמשו גלגלות? למה תחבבו שדים? למה תגדמו,
תעורו, תחגרו ותאלמו אנשים? למה אבות ישבלו?
נשים התארמלנה? ילדים יתהמו? למה? למה?
למה?... רוצח! איזו רעה הסכ לך זה הזקן כתלתליו
הצחורים בשלג, כי קשרת אותו לזנב הסוס והגוררהו
בשוקים וברחובות? הגלולל אננים מלבך בדמי נקיים?

והאשה הרהר הזאת? מה פשעה ומה חטאתה? למה
הפתח את פיה באונם לירות אל לכה, לכ אם מהגענעת
על ילדיה הכה חכיבים לה — לחבקם ולנשקם...
הה, שקי אם!... למצער רק לראותם לפני מותה. —
הרל! חדל! אכזר. אל יעל זה עד לכך! לא, לא!
אל העז לגעת בה... קללתי ארכיז בך... לא, בקללתי
לא הקלל... באגרופים... כדג אקרעך. חדל! אל
הרהיכ... ארמשך, אפוצצך, כהתפוצץ גלגות אחי
ואחיותי המסלאים בפו. הוי אחותי היקרה! בת יהודה
עניה! נשמה מהורה וזכה... רק את הגויה המתה,
גוש עפר, השארת להם...
— — — שלג!... שלג בקיץ?.. שלג בדמות
נוצות... גולנים! האמנם חושבים אתם, שבהוררה
השלג הזה תראו לעיני כל העולם את תמימותכם?
היעולה באמת על דעתכם, להביא אנשים לידי הרהור,
שבשלג הזה ילבנו חטאותיכם?.. רוצחים! האינכם
מהבוננים, כי נשמות קטנות כפנים צוהלים מבצבצות
מבין השלג ונהרות למרום, למעלה, למעלה, ומפנות
להם דרך מבין העבים ודאות הלאה... הלאה עד
לפני כסא כבוד, וכביכול מחבקן ומנשקן ופנינים
יקרות מבחירות ראשית? לא, לא! כעיניכם הטרומות

והמתבוללות לא הוכלו לראות, לזה דרושה אספקלריא
אנושית אמתית ולא בהמיה, אכל, הגם את הגופות
הקטנים, אמות עם ילדים לחוצים אל שדיהן, הנופלים
עם השלג... ובכסות השלג הלבן את האדרמה השחורה
וצבעיהם הטבעיים מתחלפים ומשתנים לצבע כל
אדום, דמי אנשים שנשמרו מכל דם... הגם את אלה
אינכם רואים? הגם לזה טחו עיניכם? רוצחים! מדוע
הכיתם כסנורים ברדפכם אחרי אחיותי היקרות?
שלג בקיץ! שלג בעת שהשמים בליל תכלה,
בעת שאף עב קל לא נראה על פניהם היפים הבחולים...
המצאה אנושית... שלג בקיץ... שנת המאה העשרים,
מצאת ההמצאות, המצאות שניות ימציאו לתקון העולם...
גם המצאה זו לתועלת היא... מכדחת דעת חיות
רבות... רצוני לאמר: אנשים רבים — בשם הראשון
אינם ראויים, להקרא, אכזריות החיה היא טבעה
ואכזריות אדם היא התאמצות להרע ברצון. הה,
ממציאים! נד אני לבס, לא הצליחה המצאתכם...
שלג ארמדם! מה?... הכזה גם שלג טבעי? הלא
כונתכם לבטח רק חקוי! הלא חשבתם, שהגעתם
למדרגת אלקים, הלא? חה, חה, חה, חה, אין אלקים
מבלעריכם, אתם אומרים... אבל מה זה הרם? — בלי

הזה, לשלם בעד צבא אונגריא, למען התי הממלכה שלמה. אונגריא רמזה בי יש לאוסטריא צרך בשותפות הזאת, על כן הרבתה במחירה. ובאמת אין הרבר כן, בי רק לקיסר יש צרך בשותפות ולא לעמי אוסטריא. וכאשר העיזה ממשלה אונגריא החדשה להפר את חוק השותפות בהכניסה למועצה הממלכה חוק פרוד מכס הגבול של אונגריא מזה של אוסטריא, קמו כל עמי אוסטריא כאיש אחד, להטיל את המשא הכבד מעל שכמיהם. ולא רק הפרלמנט האוסטרי דורש עתה פרוד כלכלי גמור, כי אם גם המניסטרוים הודיע, כי הוא משיב אחר את חוק הבריה, שכרתו איסטריא ואונגריא בימי ממשלת קרבר וסעיל. אם החפון עתה אונגריא בשותפות ההפשר נא עתה מחדש ע"פ הנאים נאותים גם לנו ולא להכריחנו, כי אנו נשלם בערה. וכית הנאמנים האוסטרי החליט ביטבוע הזה פה אחד, לדרוש מאת הממשלה להחיש את המשא ומתן עם אונגריא ולחלק את הקנסות מכס הגבול בין אוסטריא ואונגריא כפי הסחורות הנכנסות באמת לנו ולונו ולא הבלענה עוד בשותפות. ראש הממשלה הודיע, כי גם הוא מסכים לזה. אך בכל אופן על המצב הנכחי להתקיים עוד עד סוף שנת 1907 ע"פ הברית הישנה. וממשלה אונגריא חרדה מפני תקימת אוסטריא להגן על עצמה. כבר בקשה ממשלה אונגריא להטיל מס על יי"ש ונפט המוכאים שמה מאיסטריא ועתה נחמה על זאת ולא הטיל. — הדלגציות גמרו את מעשיהן, הסכימו לכל צרכי הממשלה הכלליים וגם לצרכי הצבא היוצאים מן הכלל ולצרכי בסניא, אף שהרבתה הדלגציה האונגרית לבקר את הנהגת עניני בסניא, כי הארץ נעשתה למדינה אוסטריא ושפת אישכנו ופקידים אוסטריים שולטים שם, בעוד שלפי דכריה שייכת המדינה לאונגריא, כי היא חלק ממדינת קרואציה, אשר לממלכת אונגריא. הממשלה ענתה, כי לע"ע שייכת המדינה, כפי הברית הבריליני, רק לטורקיה.

תנועת המרידה ברוסיא. התסיסה בקרב העם ובקרב הצבא, שבקשה ממשלה הרוצחים להטביעה בנהרי דם, התגברה בזה יותר. דמוינה בהחזירא בהגדת היונים, אשר אם יכרתו את ראשה האחד יגדלו שבעה ראשים במקומו. אין שדום אמר ה' לרשעים. הצר היה מכרה לגרש מסביבותיו את כל חיל השימרים לראשו ולהציג קונקים תחתיהם. כל הצבא החונה באדסה התאסף לאספה, להועץ על שפלות הצבא ברוסיא. כבר הודיע הצבא ההוא, כי לא ישתתף בפגרומות. עתה החליט צבא אדסה לשלוח בקשה אל הדומחה, שתשלח לחקור בכל סחנות הצבא, לראות את סבכותיו ואת עניו. את הפיעולים והאכרים הכטיח הצבא ההוא, כי יעמד לימינו בכד צרכיו. באזיא המזרחית התעוררה המרידה שנית בכל הקפה, מלחמה תמיד בין הצבא והקונקים, מאות איש נופלים חללים. בפטרבורג היו בשבוע הזה אספות גדולות של הפגנה נגד הממשלה. במקום אחד בעיר היתה מלחמה בין העם ובין קונקים. השוד והרצח של הסוציאליים הצדיקים נעשו למכת מדינה בפולן, הם ממלאים את הארץ חמס ודמים בדמים יגעו. על ה"בורזואים" הם מכימים כמו על שונאיהם ויתירו את דמם. — על שר ההצר מרפוב ירה איש ויחטיא את המטרה. — נציב ווארשא השיג גזר-דינו למיתה מאת המורדים. הם גזרו משפט מות גם על כל השופרים בווארשא. — ביוזקא ברוסיא הדרומית מרד חיל הקונקים ויהן ידו לפועלים. — כל פועלי הנמל באדסה שוברתים.

התקונים במאראקא. יושבי מאראקא הקנאים ובראשם הפקידים הזוהרו את הסולטן, לכלי הקים את הבטחות התקונים, שהכטיח לצירי אירפה באספת אלגזירס. חיי הסולטן בסכנה אם יחל לעשות את התקונים. עיני הקנאים ההם פחו מראות את הנולד, כי אחרי שצרפת וספרד קבלו עליהן את אחריות התקונים הן תקימנה אותם באונם, אם לא יקימם הסולטן ברצון.

הערית המערכת. אספנו את מאמרי הסופר הזה, אף שדעותיו רהוקות מדעהנו, יען ישנם בו גם דברים נכונים וביהוד תובחתו המרה על ההתרשלות ביסוד הסתדרות בלבדלית. תוכחתו על "לאומיים מתבוללים" אינה נכונה, כמו שאין דעת החסידים נכונה בשנאתם את הציונים. עד כמה פעמים עלינו לכפול את האמת הפשוטה והמוכנת לכל הרוצה לדער, כי לא הציונות הרחיקה את האקדמיים הציונים מתורתנו, כי אם החנוך הזר בכ"ס של נכרים והשפעת הסוציאליים ואדרכת הציונות קרבתם עכ"פ אל עמם ותשמרם מן השמד והתבוללות הגמורה. אם רוצים החרדים באמת לשמור את עמנו מלכת אחרי מנהלים עברניים ועוזבי ה', אין דרך אחרת רק שהם יכנסו בהמון רב אל מחננו עד שהתי להם הרוב, כמו שעושים עתה הסוציאליים בערמה. ואם יעמדו מנגד והרוב במחנה הציונים ישאר לחפשים, או לא הם אשמים בדבר, כי אם אחינו החרדים, כדחותם את אחיהם הנאמנים והכואבים באמת על שבר עמנו בשתי ידיים. ואם יכאו בטענה, שרוב הציונים הם פושעים, לאומיים על הניר ומתבוללים במעשה — רק הואנה הם מבקשים ורעהם רבה מאד, והם עתידים ליתן את הדין, בי יש כידם להקן והם רוצים רק בתואנות. ואם בכל זאת לא יוכלו המתאזנים להבין את ההגיון הפשוט, נסביר את הדבר במשל, כמו שעשה המניד מדובנא בהצילו את הפשט הפשוט של הפסוקים מיד עקמימות הדרשנים. שנות מאות בוז הנוצרים את המסחר, בחשבם אותו לעסק מגונה, הראוי רק ליהודים ארורים ויהודים בוז את המלאכה, בחשבם אותה לעסק מגונה, הראוי רק "לבני עשו". ברבות הימים אלץ ההכרח את אלה ואת אלה לבקש היהרים על מנהגם זה ואז, באונם, פקחו הנוצרים את עיניהם ויראו, כי לא המסחר חייב בדבר שרק יהודים עוסקים בו, כ"א אדרכתה הם — הנוצרים — חיבים בנפשם, בי התעצלו לעסוק בו ויחרימוהו באולתם עם היהודים יחד. וגם היהודים פקחו עיניהם באונם ויראו, כי לא המלאכה חייבת בדבר, שרק "בני עשו" עוסקים בה, שהרי נמצאים בנמרא גם תנאים בעלי מלאכה, אלא אדרכת היהודים בעצמם חיבים בנפשם, שבזו את המלאכה עם "בני עשו" יחד, שאחזו בה. והיום מחלפת השמה: היהודים התחילו מננים את מסחרם והנוצרים התחילו מננים את מלאכתם. ועוד יבא יום, שצריבים יהיו היהודים לבקש בנמרא היתר על המסחר. עתה במדומים אנו שכבר בא זמן האונם המברוח את כל היהודים כלי יוצא מן הכלל, לבקש בנמרא היתר על — הציונות, שהרי באמת לא היא אשמה בדבר, שרוב ההרדים התעצלו עד כה "לבקש היתר עליה", ורוב המחזיקים בה עודם החפשים.

ענינים מדינים

פרוד אוסטריא מאונגריא. כילד מפונק המתחמט על אמו התנהגה אונגריא המיד עם אוסטריא. מאד הרבתה במחיר השותפות אשר לה עם אוסטריא. אם רוצה אוסטריא דוקא להשתתף עמנו, כן טענה אונגריא, — תשלם נא. וכן שלמה אוסטריא והרבה מאד שקמה. לא רק שנהנה שני שלישים להוצאות המשותפות (הצבא והדיפלמטיה) ואונגריא נתנה רק שלישי, כי גם מכס הגבול, שנגבה על גבולות אוסטריא ואינגריא מסחורות הבאות מוחץ, נחשב בשותפות להוצאות המשותפות, אף שאונגריא הכניסה סחורה פחות הרבה מאוסטריא ואם נחשוב גם את זאת נמצא שאוסטריא תהן להוצאות המשותפות ארבע המישיות ואונגריא רק חמישית אחת. כן העשק אונגריא את אוסטריא בעד החטיבה, שהעשה לה, שהשתתף עמה להיות יחד ממלכה גדולה אדירה. כל זמן שהודתה אונגריא עכ"פ בשותפות קבלה אוסטריא את המשא הזאת על שכמה ותשא ותסכול וכל אדם היושב באוסטריא עזר את הממשלה לשאת את המשא הכבד

לא קנאי ולא נסוג אהור היה נהמיה כן הכליה, אשר לא רצה לשתף עמו את השמרנים בתהית האמה. בעלי דעות שונות יכולים רק להרום הדבר, אשר כבר עומד או לקימו; אבל לבנות ולהקים דבר מהדש לא יצליחו לעולם. מנדל דור הפלגה הוא למופת עולם שאנשים בעלי דעות מתנגדות אינם יכולים לצמצם א'ע ולהסכים לדעה אחת אפילו לדבר אחד, אם הרבר הזה לא יכל מטבעו להגמר בזמן מועט, כמו בעניני רעיון הציונות. וגם סנהיני הלאומות, אשר הם ככללם לאומיים ארפים, יודעים מהסוד, שלגמור דבר נשגב כזה אי אפשר ששתי דעות מתנגדות מן הקצה אל הקצה, כמו הלאומות היהודית ולאומות ההתבוללות תשלטנה בשמו, מפני שא'א לשני מלכים להשתמש בכתר א', וע"כ פירשו את החלפת הסבלנות של הקנגרם הראשון באופן זה, שהלאומות היהודית נשארה על הניר — כמו העמנצפציה של היהודים — ובפרט שלא היו דורשים לה, בעוד שהלאומות הארפית כנונים שונים היתה שלטת ותטביע בהותמה את כל התנועה. ויען שלאומות כזאת ריקה היא מכל תכן, סמני היהדות הסרים לה וסמני הלאומות הארפית המיוהדים ג"כ הסרים לה, ע"כ מוכרחה הוא כטבעה להשאר מקופאה ושמהית, פראזאולוגית ואי מעשית. — כן הוא הדבר מר קנה. הלאומות הארפית, הלאומית של שני אופני האמת, ציונות כפה והתבוללות כמעשה עם תולדותיה המהויכות: השטחות והמליצה הריקה שוררות בנו בכל עזן וזנעות את השערים בפני כל איש, אשר איננו מודה כזה ואינו נכנע לפני התהפוכות האלה. ויען שאנכי העמדתי נגד הלאומות הארפית את לאומות היהדות ונגד המליצה את המעשה, ע"כ ענו כלם על עצתי בשתיקה.

ואם תשאלונו, אם באמת נהירין לי שבולי הלאומות, הלא יכלתי לראות מראש, שדבדי לא ימצאו קוראים ושומעים ולמה לא קיימתי בעצמי כשם שמקבלים שבר על דרישת דבר בעתו, כך מקבלים שבר על הפרישה מדבר שלא בעתו, על השאלה הזאת אשיב לכם אחי לצרה! כשראיתי את ההתעוררות לאוטונומיה היהודית, אם כי חברתי מראש את האש הזרה בהתלהבות הזאת, המיתי שבין אלפי הנלהבים הדורשים והשומעים ימצאו לכה"פ מספר אנשים מציונים ואנשי מעשה, אשר יבינו להוקיר את העת ולהגשים את הלאומות האמתית; רמיתי שעכ"פ ימצאו אנשים מיוהדים נכונים להבר את קיומם הפרטי עם קיום הלאום, ובפרט שהיו לי ג"כ הבטהות... דמיתי שעכ"פ יעלה בידינו ליסוד עזר המכין ולאט לאט תתפתה ההסתדרות הכללית וממנה ההסתדרות הלאומית היהודית. סניאטין. ד"ר יוסף מנהם זינגרייך.

דם, אתם אומרים... לא יבא שום דבר לעולם... אבל דם של מי זה הדם? דם של מי? עלוקות! הרמכם זה? הכדמכם אתם מברחים את דעתכם? הלא דמי עמי ודמי לבני זה, דמינו הם המגרים פה בחוצות... נחלי לבכנו הם. הוזה היא המצאתכם? המצאה אנושית, המצאה קין. המצאה אנושית, מלה מצלצלת יפה, אבל הד המלה הוא: שוד חמס, הרג עריצין... הה! לבי, לבי כה כואב, נשבר, נפץ לרסיסים על שבר כה עמי... אחי! למלחמה אתם נכונים? מחרפים אתם את נפשותיכם להציל בביד עמכם? לנקום נקמת אחיותיכם המחללות? והנשארים אים? הכה מעט נשארתם? הנסו? אם נמלטו הפחדנים מנסת חרב? גם אתכם הם מפריעים מהציל את כבודם? מוני לב! לאן? אנה אתם נסים?... סגור... סגור... כל השערים נעולים. הה! אנה תלכו? הלשוב לקראת החרב השלופה?... להשחט? להטבע בדם?... האנושות הארורה! הה! עמי, עמי האמלל באמללים! רק בלבי הרטוש והפצוע אוכל להחביאך... חסות אחרת, אוי ואבוי לי, אין לי בערך... שלום שמרייט.

על המצפה

שמעה עמי ואדברה!

אבותינו, אשר עמדו על נפשם להלחם כאויבי ה' וישראל עמו, היונים, אשר קמו עליהם להשמירם מתחת שמי ה', מבלי התייר שריד לתורה ומחזיקיה, ראו כי בשמרם את השבת מחללו יוסיפו היונים מלחמת משנה דוקא ביום השבת, ואבותינו אשר עיניהם ראו מחשבת שונאיהם, אמרו עת לעשות לה' הפרו תורתך, בי אם נוסף להניח דינינו מהלחם נגד צוררנו בשבת לא יהיו לא שבת ולא עם שומר שבת בעולם, והקב"ה הסכים על ירם וישלח להם עזרתו מקדש, ויעש ישראל חיל בעזרת אלקי מעונו ויבו את היונים וישונו ירושלימה בהודות והלל וישבהו ויקרשו את יום השבת. זכינו לדין, כי אם אין עם אין תורה, ישראל נוי קדוש — הגוף והתורה — נשמתו נשמת חיים, והשלישי — רוח החיים הנפש דטבעית נפש החיוני — היא ארץ אבותינו, ארץ אבותינו, ארץ ישראל, אשר למענה הקריבו אבותינו מבחר צאצאיהם בני ציון היקרים על שדה המלחמה. החוט המשולש הקדוש הזה ישראל ותורתו וארץ אבותיו, לא יתקם האחר לכדו אם השנים הנותרים לא יתאחדו עמו. הנלך גם אנחנו בדרך אשר סללו לנו אבותינו? הנה הגדיל ה' חסדו עמנו, שהחינו וקימנו וזכינו לראות את אחינו בני בריהנו מחיים את אדמת קדשנו, נטעו כרמים, נטעו פרי עץ הדר כיעת אפס וכדמי לבכם ישקו את תלמי גניהם, ישמרו תורה ומצות התלויות בארץ ופרי עץ הדר — הדר הם לבל חסידיו, הייטב בעיני ה' וישראל עמו כי יקחו אחינו, היושבים בארצות גלותם, אשר נפדו שמה, במיטב בספס אתרוגי בני הנבר אתרוגי היונים באי קארפו, שונאיו ואויביו מאז עד היום, או אתרוגי בני הנכר הגדלים בגני זרים בארץ ישראל, אשר ידענו כזרח השמש בצהרים כי מורכבים המה? גם הרה"ג ה"ר ארי' לייב בהר"ד אלימלך זצ"ל הדיין ומ"ץ בבד"ץ בעה"ק ירושלים ת"ו, אמר בפה מלא נגד הסותרים סוחרו אתרוגי גני בני הנכר אשר בארץ ישראל ת"ו ונגד כל המסונים כבית אשל, האמעל" משה כהן בעה"ק יפו ת"ו ברברים האלה לאמר: בעצמי הייתי בפררסי בני הנכר ביפו, ואראה עצים רבים, אילנות אתרוגים, אשר ענף אחר ישא אתרוגים, וענף אחד באותו העץ גופו ישא עליו לימאנים ואם הסותרים אמר: לא סוחרו אתרוגים אתם כי אם סוחרו לימאנים! היש עדות ברורה ונאמנת כזאת? אני לעצמי אינני נוגע בדבר, כי לא בעל נן אתרוגים אנכי ולא סוחר אתרוגים אנכי, אולם איכה אחשה בראותי סרסרי אתרוגים ננוכים או מדפיסי תעודות וחתימות רבנים שלא נבראו, ככל אשר ראו עיני תעודות מזויפות, ואשר שמעו אוני שיחות והגדות, בי גם החתימה היותר נאמנה נמברה בעשרים זהב? והדברים עתיקים, שנכסה הפעם עליהם, אך ימים יודיעו ואין נסתר מנגר עיני הזמן, וישימו נא אלה הצריכים לשים זאת אל לבם. ולבר כל אלה הייטב בעיני ה' וישראל עמו כי בני הנכר יתעשרו ברמיהם של ישראל, וישראל אחינו אהה! עיניהם התמקנה בחיריהן לראות כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והמצוה הנתונה לישראל לשמוח בפרי עץ הדר משלבם כל עיקרה היא לשמח בני הנכר דוקא ולא ישראל, א"כ פירוש הכתוב ולקחתם לבב (ויקרא ק"ג) בלומר ולקחו בני הנכר יקחו משלבם — כספכם כסף מלא, כסף משנה, מחיר פרי עץ הדר — לימונים, אתרוגים ננוכים, אשר יגנבו שומרי הפרסים וימכרו לסותרים אחרים, אשר יבשירום בהעודות והכשרים מזויפים מרבנים שלא היו ולא נבראו, ושמתם לפני ה' אלקיכם וגו' כלומר הגוים ישמחו בחג ישראל, [אל השמח ישראל אל גיל כעמים אנחנו אסורים לשמוח בשמתם והמה מותרים לשמוח בשמתנו, אתמהה!] בי בני ישראל מברכים ברבות לבמלה במחיר מיטב כספם, אשר יתעשרו בהם בני הנכר, ובני הנכר יוסיפו חיל להכות באגרופ רשע

ולחביא דבתם לפני הגבוה להתגולל עלינו ולהעליל עלינו ולקחת את נפשנו ורבושנו יחד, הירצה ה' במצוה יקרה כזאת? היתכן כי ע"מ בן נתן ה' אלקינו ית' את המצוה החביבה הזאת פעם אחת בשנה לנו לשמוח בשמחת זרים אשר עמלנו ומיטב בספנו לעינינו זרים יאכלו אותם, וישלחו את הזמורה אל אפס לנגדנו, ואחינו בני בריהנו מבטן ומלידה תני אל אחד, בני אב ועם אחר, יעמדו ויראו, כי עבודתם וזיעת אפס תמס תהלכנה ושניהם תקהינה? חלילה חלילה לחשוב כזאת! לוא עמי שומע לו, ומי יתן כי הדברים היוצאים ממעמקי לבבי יבנסו בלבות אחי בני עמי קוראי הטורים האלה, כי עתה ימשכו את ידיהם מפרי עץ הדר, אשר לא משלנו המה, שקר החן והבל היופי, משחתם במ מוס בם לא ירצו, ומהיום והלאה משכו וקחו לכם — רק משלבם, אשר נטעו ועברו אחינו בני כריהנו על אדמת ישראל, ושומרים כמצות התורה, כערות הרב הגאון רבינו האבר"צ בעה"ק יפו ת"ו ואגפיה הי"ו.

עת לעשות לה' הפרו תורתך, רבי נתן אומר הפרו תורתך משים עת לעשות לה', ומה הוסיף ר"ג אם שנה את הכתוב מסופו לראשו? ע"ז אם תרשוני רבותי אמר: הת"ק אמר אס עת לעשות לה' לקיים את העם שומרי התורה או לחזק את התורה שלא תשהכח חלילה, הפרו תורתך בשב ואל תעשה, ובא ר"ג והוסיף כי אפילו בקום ועשה בפועל בפנים מותר להפר תורה לזמן מצער, כמו אליהו בהר הברמל, ואבותינו במלחמת היונים ביום השבת, ברי לקיים התורה או להחיות העם הישראלי שומר התורה או להחיות את ארץ ישראל הבריח התיכון המאחד ומקשר את התורה לישראל ברוח חיים. טוב טוב יהי לברך שהחינו על אתרוג מפררסי ישראל בארץ ישראל, אפילו שיהיה כולו נקבים, אפילו בלא פטום ובלא עוקץ, ועאכו"כ עתה הפעם כי כשרים שלמים במלוא מובן המלה מלאים תן והדר המה, חוט של חסר משוך עליהם, אור ישראל נגה עליהם מחוץ ומבית, כולו מחמדים רצוף אהבה לישראל, אהבה לתורה ישראל, אהבה לארץ ישראל ת"ו, ושמחה! שמחה אמיתית, שמחה שאין בה תערובות זרים, ישמח ישראל בעשיו ית', ישמח ה' במעשיו ישראל גוי שמר אמונים, אך הן לא יוכלו גני ישראל להספיק כיום הזה אתרוגים כשרים לכל אחינו? ע"ז אענכם אחי בלי פקפוק כאשר עם יבבי, וכאשר קבלתי מאבותי הישרים מ"כ, כהעת המצערה ההיא עד אשר יפדו וירבו פרי עץ הדר בפררסי אחינו, טוב בי יחזיקו עשרה יהודים גם עשרים גם שלשים באתרוג אחד מאתרוגי ישראל, רק שאיש מישראל לא יקח ממור נכרי בירו לשמחת החג, שמחה של תערובות זרים. אבותינו אשר שמרו תורה בשום אופן לא פחות ממנו ספרו לנו, כי בימיהם בטרם פשהה נגע, המאדע" מדה מגונה, כי כל אחר מישראל יהיה מהדר כמצות, לקנות אתרוג לברו בפ"ע ולנענע בהצליחה נא, וב"א מתפאר אתרוג שלי הדר - מהודר כי גוי גמור הוא, וזני מיוחס מאי קארפו, או מעיר יפו מנן האציל פלוני הנודע בגאנתו לישראל, מחירו? ער עשרה רובל, ומה עשית אחי עם חובותך? הישנים?" לא שלמת, והחרשים מה ההא עליהם? יעמדו עד שיתישנו, — בימי אבותינו שמחו שתי עירות שלמות באתרוג אחד. וכל ימי חוה"מ עמדו צמד סומים רתומים מוכנים להוביל האתרוג מעיר אחת אל אחותה, לא פחדו כלל פן חלילה לא יצאו ידי מצות ברכת אתרוג, ואנחנו בניהם "הצדיקים" מאשרים כלומר מעשרים זרים, ואחינו האברים עמלים לריק, וזורעים ונוטעים לבהלה, חרפה שברה לבי.

שמעו אחי לרברי ר' נתן, הפרו תורתך משום עת לעשות לה', עת לעשות לישראל עם ה', עת לעשות לארץ ישראל ארץ ה', בל הדר בארץ ישראל יש לו אלוך וכו'. אוי ואבוי, בנות ישראל, [בלומר אתרוגי ארץ ישראל] נאית הן, אלא שהעניות (כלומר אין מזל לישראל, כי ישראל נושע בה' ית') מנולתן. ואחרי הדברים והאמת האלה קחו נא אחי לרצון אמרי פי הנאמרים באמת, עד ה' אלקים אל אמת, כי אין לי בכל הדברים האלה שום ענין להנות בו,

ואך למען אהבתי את עמי וארץ אבותי דברתי הרברים האלה. יפו.

מלואים למאמרי ע"ד כסף רמבה"נ

ארגנו של הה"ג ריל"ס יצא חוצץ נגדי ויקרא אחרי מלא. אולם לא ענה על שאלותי, רק נתן בקולו עלי, כי הזכירי שם הנשיא לא נתתי לו הכבוד הראוי ולא בניתיו בשם גאון. אולי צדק בזה ולכן במאמרי זה גאון אקראהו, ועוד יותר מאשר ידרשו אכבדהו, כי אמנם דבר אין לי עמו באשר הוא גאון או גביר, רק באשר הוא עומד לברו בראש חלוקת מעוה רמבה"נ, מבלי היות לו עזר עוד שני אנשים, למען יהיו ביחד ב"ד של שלשה, כנדרש מחז"ל ועוד הפעם אומר, כי קנאה ושנאה רחוקות ממני, אם יאמינו לי בעלי הארגן ההוא או לא ואם כי גמרתו בלבי בלתי בתוב עוד בדבר הזה מוכרח אנכי לכא עוד הפעם בכתובים, לא להשיב על דבריהם, המתעברים על ריב לא להם, (בי, אם באמת אין העתון ההוא ארגן של הנשיא ורבר אין לו עמהם, בדבריהם שם, מה להם כי נזעקו? ומי שמם לשופטים בארץ, להגיד לאדם ישרו או להוביחו על פניו?) מנמתי במאמרי הנבחי להראות, כי מעו בדברי הש"ע, אשר הביאו, וכי בהבו דינים בשמו, אשר באמת אינם נמצאים שמה, וב"ז רק למען הניע את לב הקוראים מעל האמת, וזאת הבריחהני לכתוב מלואים למכתבי, למען ברר הדין ולהוציא לאור משפט. חלילה לי מעשות רעה להכולל, את מובתי דרשתי מעודי, בידעי כי חיי נפשות רבות תלוים בו ועיניהן נשואות אליו. אולם התאפק בל אוכל לראות עולתה בהנהגתו, ואמרתו להעיר את העומד בראשו, להטיב ולהקן המעות, בחשבי כי תשמענה אוני הנשיא הה"ג הגביר ויקבל האמת ממי שאמרה. ובחרתי לי הדרך הנכון להגיע למחוז חפצני וחפץ בל אוהבי האמת, כי חליפת מכתבים בחשאי לא תועיל בענין כזה, כאשר הורני הנסיון. — אולם במקום מענה על שאלותי באו הדברים בארגן הנ"ל ברעש ובשאון, והנשיא התעמף בדומיה. ומה דרשתי ומה שאלתי? לקים מוצא פי הרבנים הגאונים הצדיקים, אשר התאספו בעתם בלאנצוט ולמלא אחרי דבריהם. ואם כי צעיר אנכי לימים מהה"ג הנשיא, ובעוד הייתי תלמיד קטן שאינו יודע צורהא דשמעתא כבר הי' הנשיא שלימ"א ת"ח כובהק ונודע בשערים המצוינים בהלכה", הלא אין אשמתו בי, כי נולדתי אחרי הווד הנשיא, וגם אין עולתה בי, כי ההשגחה העליונה גזרה עלי לצקת מים רק ע"י מו"ח הארי שבחבורה צדיק ונשגב רשכב"ה זצלה"ה, ולא הגעתי בשמוש ת"ח למעלה הנדרשה והרצויה ואנכי דובר בשם האמת, אשר זקנה לימים גם מהרב הנשיא. אולם כבר אמרתי, כי לא על דברים רבים היוצאים מפי הכותבים אענה הפעם, ורק להראות בחש מאמרם בפניהם ולגלות מעותם או אי-ידעתם מטרתי הפעם.

"אין להבולל רין הסעיף הנזכר במכתב הגלוי, אבל יש לו דין הסעיף שאחריו, כי היכא שיש חכם במדינה, שהבל גובים על דעתו מותר למנותו יחידיו". אלה הדברים, אשר דבר הכותב הנ"ל. ושנה ממת שכתוב שם, למען חפוח על הנשיא, באשר שנה באמרו כי הרבנים הגאונים בלנצוט שמוהו למושל יחיד, אף כי רבים עוד חיים אתנו, שיענו כחשו בפניו ואעתיק את דברי סעיף הב', אשר עליו נכנתה הממשלה היחידית של הנשיא, ועיני כל אדם הראינה, כי יכוף הסעיף הזה תחת המשא הכבד, אשר ישימו עליו. אחרי אשר הביא המחבר בס"ג דצדקה אינה מתחלקת בפחות משלשה, בתב בסעיף ד' דרשאים בני העיר לשנות מקופה מחוי ומתמחוי קופה ואם היה במדינה חכם גדול, שהבל גובים על דעתו והוא יחלק לעניים כפי מה שיראה ה"ז יכול לשנותו לכל מה שיראה לו מצרכי צבור. והרמ"א בתב: ה"ה לגבאי הממונה מבני העיר. ואם כדברי הכותב הנ"ל. איך ומתי יתקים הדין דאין צדקה נחלקת בפחות משלשה, הלא כל גבאי מבני העיר דינו לגבי עניי עירו בחכם גדול במדינה ויכול לחלק לברו, כפי הכנת הכותב?

ארות המטבח כביאליסטק. ביה הועד הגדול היה צר מהכיל את הנאספים לארפיק, אשר נהרו שמה כבר בשעה ז' בין השמשות. ואלה המה אשר הרימו את קולם בשם הצדק והיושר ויחרפו ויגדפו את רוסיא ואת מלכות הרשעה. הפרופסר באוני-ווערזימאט ד"ר קראנאוועטמער — יושב ראש, יועץ החצר בארון פאן האָק, פרופסר ויועץ החצר ד"ר עדוארד מאָך, הציר הרומני במועצה הממלכה פאן וואסילקאָ, הציר המשעכי גראָף שמערנבערג. ציר מועצה הממלכה ר"ר אָפנער עלה על הבימה וישא מברכותיו גם נגד ראש הקרוב המשבי ד"ר קראמארץ על אשר מלאו לבו להמניץ בעד הרוסים ולהרשיע את היהודים, כי בלם מורדים המה. באחרונה דבר ציר מועצה הממלכה ר"ר שמרויכער ויתאר אכזריות הפראיכ, ומנהמת-לבו שאג על המצב הרע של האב"י הנהרגים והגעשקים ברוסיא ארץ הרמים הארורה. הכריו הנברצים ירדו חדרו כמין ויעשו רושם כביר על לב כל השומעים. הנשים אשר גם המה היו למאות עמרו ברמעה על לחין, והככינה בקול המרורים בשמען את דברי ר"ר שמרויכער, אשר הכו שרש עמק עד מאד. פה אחר נתקבלה החלטה, כי חובת כל האנשים הישרים דורשי צדק בלי הבדל רח, אשר עוד לבם לב רגש, לערוך מחאה גלויה נגד ממשלה רוסיא, אשר ירדה רמים מלאת, גם כל הממלכות האירפאיות תדרגנה מרוסיא, כי גם היהודים הנרדפים והנעשקים יהיו כמחים בחייהם ובכמונם בכל מקומות מושבותיהם. ר"ר שמרויכער בקש, כי כל הנאספים ישובו איש לאהלו בהשקט ורממה, לבלתי עורר מהומה וצוחה בחוצות (וכן היתה) בפתח הבית עמדו אנשים ויצברו כסף לאוצר הלאומי.

A. B. W.

ברוסיא.

אותו הדבר, שהיה דרוש כל כך לבירוקרטיה הרוסית ושהיה נדאת מראש לכל אלה המבירים את עניניה הפנימים של המדינה, — קרה סוף סוף. הבירוקרטיה הרוסית במלחמתה עם הרבולוציה הגיעה לירי אותה המדינה הנוראה של הברית אפסות כחה, עד שהוכרחה לפנות בבקשה עזרה אל הרחוב, אל ההמון. ומכיון שתישבי המדינה בכלל וההמון הגם כפרט מתחילים להכיר בחרות הגמורה הנתונה להם, הרי מתחילה אנרחיה ניראה והם עושים את רצון שולחיהם באנרגיה כזו, עד שגם רבי חובליהם נכחלים וברצות גם אלה האחרונים לבלום את אינסטינקטיהם הפראים של ממלאי רצונם, אין להם כבר האפשרות לזה, מפני שבמסרם את הפעולות והשלטון הפקמי לירם, הרי נהנו הוראה, שהם בעצמם חסרי-בח וחסרי אבטוריטטיות הנם.

מאותה שעה שהרבולוציה התחילה להתגשם לא רק בהוצאת ספרות אסורה, אלא במעשים ממשים נגד המשטר השורר. מאותה שעה שהנהיגו עריצות לפנות מן הדרך את כל רבי המלוכה העומדים לשמן על דרך ההגשמות אידיאלי האורגניזציות הסוציאליות ומשעה שהעם החחיל להזדון ולהתקומם להטיל מעליו עול האכזרים — משעה זו הוכרה נחיצות הפגרומים ליהודים. מכיון שצערינו עמדו על מדרגת השכלה יותר גבוהה מצעירי יתר התושבים, מכיון שחיהם היו שלשלה ארכה של צרות ויסורים ודלתות נעולות ואפס מטרה, ומכיון שהעם העברי בכלל קיצוני הוא ושואף למהפכות חברתיות, — הרי בהכרח שאותם הצעירים היו לאפוסטורים היותר נלהבים של התחדשות המדינה, של הרפובליקה הדמוקרטית ושל עתיד יותר מזהיר. פלהות וסיעותו הכירו את זאת, הם בקשו החבלות נגד האלמנט הרבולוציוני, היהודים, וימצאו: פוגרומים. פוגרום עם שחישות ורציחות, עם החריבת הון, שנצבר בניצחון נפיש וכיבוש מח של דורות שלמים, יש לו הרבה מטרות: הוא צריך לקבוע הברה בנחיצות שלטון חזק, להבעית את הכוזאזיה היהודית ולהכריחנה לבלום את רוח הצעירים, להפנות את רוח ההמון ולהראותו, שהמורדים הם רק ה"זורים", שהם מרגישים אליהם שנאה אינסטינקטיבית וגם להיכח לאירופה כלה, שהעם הרוסי עוד לא הגיע למדרגת עם קולטורי ושלטון יחיד רדוש לו. מן הפרעות בקיינינו, שכמובן החלישו באותה שעה את הנחית החרות המקומית, קתה לה ממשלה הרוצחים נסיון רכ והיא מתחילה לברא את הצבא הדרוש למלא הפקודות ממין זה ואת ה"פרטמנט הפיגורומי", שיעמוד בראשו. הצאר, חתן הרמים, שלח את הגנרל בוגדנוביץ לסדר אורגניזציות מקומיות לשחיטת היהודים וטרפוב ערך את הלשכה החשאית לעריכת הפוגרומים. לאוצרותיה נקבצו רבבות, להדפסת פרוקלמציות, חוברות, להמיכת עתונים קרושכניים, לשבירת חולנינים, לשליחת אגני-מטורים ולחלוקת כלי נשק. פקידים שונים, שהצטיינו

בהשפעתם, למנוע מצאת אל הפועל השנויים בחקי הבאנק אשר יוצעו באספה הכללית, שתהיה בקלן ביום 29 לחודש אוגוסט. התנגדות לשנויים תוכל להעשות באחד משני ראופנים האלה: להיות באספה ולחוות נגד השנויים המוצעים או לשלח בא-כח (נירות בעד בא-כח אפשר להשיג מאת המזכיר של ראווצר הלאומי) ואם ישלחו אלי אשתדל כי ישתמשו בהם. טעמי להתנגדות השנויים הם בקצרה:

(א) כל שנוי לא יועיל תיכף, כאשר יבחר ועד חדש שיתנגד לשנויים.

(ב) ההוצאות לשנויים תעלינה לסך של 600 ל"ש ואולי לכמה אלפים ל"ש, אם ימצאו מתנגדים לשנויים בבית המשפט הגבוה.

(ג) יען כי הדבר דזה יתן מענות חזקות לאלה הרוצים להשתמש בכסף הזה כחויץ לפלשתינה וסביבותיה, כי יוכל לומר, כי האוצר נוסד לכתחלה לעבוד מחויץ לפלשתינה, כי לולא זאת לא היה כל צורך בשנויים. רמסקנה הזאת תהיה כי יוצאו כסף רב דרכוש איזה דבר, שאי אפשר לרכוש אותו, אם ועד אחר יבחר, שדעותיו תהינה שונות מדעת החברים הנוכחים. כל זמן שבוועד יהיו אנשים שלא ירשו להשתמש בכסף האוצר כחויץ לפלשתינה כל השנויים הם מיותרים.

י. קובן.

מכתבים מערי המדינה

קראקא. הרמקרים הלאומיים הפולנים הוציאו קול קורא נגד הציונים על פגעים בכבוד, הפולני החרוץ, פרופסור שמרנבאך. מצדם הרבר מוכן, הכ צדו כחרמס רג גדול וחשוב כזה ויבאו הציונים ויעררו עליו. אבל הדג הלא אינו מרגי הרקק. איה שכלו? איה הבונה?

במכתב מקראקא בגליון הקודם ע"ד ישיבה מועצת הקהל נפלה מעות. מר א. מרגלית לא שאל על דרישה המורים שיכתבו התלמידים בשכת, זאת הם עושים המיר; הוא שאל על אשר קבעו את יום קבלת התלמידים לגמנויות בשכת ויגרמו חלול שכת הנם.

קומי. (מעשה פישע) הקצבים היהודים בעירנו עשו יד אחת, להעלות את מחיר הבשר הבשר לבהר וששים הלר בעד ק"ג, מחיר שלא נשמע בשום עיר, בעוד שהנוצרים משלמים שם רק בטר וד' הלר בעד ק"ג. כמובן עמדו אנשי העיר על נפשם ולא נתנו לאנשים אחרים לעשקם ולעשות עשר ברמי אכיונים. ע"פ בקשת אנשי העיר הוציאו ראשי הקהלה קול קורא, לבלוי שלם בעד לימרא בשר יותר מל"ו צ"ל והרב אכ"ר מו"ה א. געלענרמנר אסר את הבשר כבשר חזיר, אם ישלמו בעדו יותר. ההחלטה הזאת לא הועילה ועל בן היתה מועצת הקהלה מכרחה רחלית ע"פ הצעת נשיא הקהלה הרח"ח הגביר מר יוסף שאמנר, לבל יבוקו השוב"ים את הבהמות הנשחטות וישחמו רק למרפה. הוצאות הדבר היו, כי היו כל היהודים מכרחים לקנות בשר כשר בעיר ויוזניץ הסמוכה והקצבים היו מכרחים להוקיר את בשר המרפה. הדבר לא ישר בעיני הנוצרים, אבל הבינו, כי אין זה רק לפי שעה עד שיהפשו הקצבים. אך יהודי אחד מצא לנכון לפשיע באנשי הקהלה ולהלשין עליהם, למען הגן על הנוצרים. הוא הלשין על ראשי הקהלה ועל הרב אכ"ר, כי גזרו חרם על הבשר ובזה הם גורמים נזק לנוצרים וגם לקפת הממלכה. הפישע הזה הוא הרוקח היהודי אראלף אויסלענדער, המקבל פרס מאת הקהל חמשים כתר לחדש בעד הרופות לעניים. שכת הפושע הזה כי לא יחיד הוא בבית מרקחה, כי גם בוויזניץ הסמוכה יש בית מרקחה. ברור הוא, כי הקהלה השלם מעתה את הפרס לרוקח בוויזניץ. כן ררך היהודים המתבוללים, אשר למען יראו אות הנפה לאדוניהם הנכרים, הם מופרים ממין ישראל ביר נכרים ומלשינים על אחיהם ומסכסכים את הנוצרים כ הודים, שישכו לבטח עמהם. עובר אורח.

וויזן. קוראי "המצפה" יודעים כבר, כי בשבוע שעבר היתה פה אספת-מחאה נגד הרגת היהודים כביאליסטק, ועתה אודיע איך היתה האספה הזאת מראשיתה ועד סופה. אור ליום עש"ק התאספו חכמים רבים, פרופסורים, סופרים וצירי מועצת הממלכה בהאמעל "פאסט", לקרוא תגר על ממשלת רוסיא ופקידיה על

גם מה יועיל הא שגבו על דעתו לחלק ביחודי, האם טעם הדבר, שאין מחלקין בפחות מג' משום דנוהני הצדקה אינם מסכימים לזה? והלא עיקר הטעם הוא משום שהוא כרניו ממונות לעיין על כל עני ועני כמה ראוי לתת לו — הוא לשון המחבר בש"ע — ומה מוסף כח ועצמה ביד הגבאי אם גובים על דעתו, אם על הגבאי לעיין כמה לתת לכל עני ועני? ומדוע לא כתב המחבר בסעיף ג' במקום שכ' דצדקה נחלקת בג' דאם יש חכם או גבאי קבוע בעיר שהצדקה נגבית על דעתו יכול לחלק יחיד? אמנם האמת דאין רשות לשום אדם לחלק יחיד, כי חלוקת הצדקה כרניו ממונות רמיא. אולם לאשר יחיד מומחה לרבים דן יחיד, על כן לחכם גדול היתה היכולה בזמן הש"ס — שרנו דין מומחה לרבים לדין יחיד — לחלק ביחודי, ואם כי בזה"ז אין דנים דין מומחה לרבים כמבואר בחו"מ סי' ג' והש"ך כ' שם, שיש להזהר לדין יחיד אף שקבלוהו עליהם, בכל זאת לשנות מצדקה לצדקה, שאין בזה דיני ממונות יכול גם בזה"ז חכם גדול לשנותה, וכן גבאי מבני העיר, הואיל שקבלוהו לדעתו. אכן אסור לו עתה לחלק יחיד, כי לענין דין אין בזה"ז דין יחיד מומחה ומש"ה לא הביאו הטור והמחבר את הדין רחכם לחלק ביחודי.

ודין חכם גדול שיכול לשנות מצדקה לצדקה, נובע מדברי הש"ס ב"ב ה' ע"ב: רב אשי אמר אנא אתנווי נמי לא צריכנא רכל דאתי אדעתא דידי אתי ולכאן דבעינא יהבנא ליה. וב' ביר דס"ה שם, דלא נאמרו הרברים אלא ברב אשי דיחיד ברורו הוה ברמרינן כסנהררין ל"ו מימות רבי עד רב אשי לא היו דורה וגדולה במקום אחד ובמשפטי שמואל סי' ס"ה ב', דאם יש חכמים אחרים בעיר דאיכא למימר דאדעתא דירחו נמי אתי און יכול הגדול לשנות. וביון בזה אל דברי יד רמ"ה, שב' שם וז"ל ואפילו פרנס הממונה על הצבור, אם איכא נכרא רבה דכוותיה דלא נרע מיניה בעי לאמלוכי ב' ולית ליה רשות לשנווי להווא מירי. ובשורו בנה"ג כסי' רנ"ו הביא דוקא מה שנתקן מכאן ולהכא, אבל מה שכבר נתקן קודם בא הרב שם, אין לומר אדעתיה דיריה קא אתי. וצדקה רמכה"ג נוסדה בשנת התקע"א לאלף החמישי ע"י הרב ר' איתן הכהן, ומדן הב"י והר"ם אלשיך חזקו מוסדותיה ונזרו שמעות שמהנדרבים לר' מאיר בעה"ג שייכות לארץ ישראל, והרב הגאון מ' ליב זצלה"ה האב"ק בריסק גזר בחרם בצרוף גדולים רבים דאפילו אם נודר אחד בפירוש על נשמת רמכה"ג להדליק נרות לביהכ"ג שייכות המעות לארץ ישראל. הדר שיבה חופף על הצדקה הזאת וזקנה הוא מנשיאי הארץ אשר בזמננו ואין שייך לומר בה אדעתא דיריה קא אתיא.

ברבר הזה אשר אמר רב אשי לענין צדקה, אמר ג"כ במגלה ב"ו א' לענין מכירת בית הכנסת של כרבים. האי כי כנשהא דמהא מחסיא אע"ג דמעלמא אתי לה, כיון דאדעתא דידי קאתי אי בעינא מזבנינא לה. וב' מג"א באו"ח סי' קנ"ג סקי"ב, דרוקא רב אשי, שמסתמא היו כל ישראל הקרובים והרחוקים מסכימים לו משא"ב באחרים, וכ' כאשל אברהם שב סקי"ב, דעכשו לית לן דינא רחם בדורו ולא שייך למימר כל דאתי אדעתא דידי אתי. אבל כל זה כשנוי מצדקה לצדקה, שאין בזה דיני ממונות, אולם לחלק לעניים, שיש בזה דיני ממונות, אין בזה"ז דין מומחה וחכם גדול לחלק ביחודי, וכמרומה לי שכתשו הרשב"ש בסי' קמ"ד העיר בענין זה ולא נמצא ספרו בירי.

נתן לעוין. האב"ק רישא והגליל. (סוף יבא)

מהעולם הציוני.

מכתב אל המו"ר

ארון נכנד. מבקש אני ממך להדפיס את דברי, לשאול מאת בעלי המניות של האוצר הלאומי, להשתמש

בשמיטה והריגה קבלו אותה הצמיחה והעלאה במשרה. בין הגוברנטרים ושרי הפוליציה ההחילה התחרות, ביד מי יעלה לערוך מרחץ דמים יותר איום וששת המליונים על אחינו הושבו רומי נעקרו על גבי מנכחות לפני הגנרלים והגוברנטורים העריצים העומדים על גבם ומאכלותיהם הפשוטות בידיהם.

* *

ומרחץ הדמים בביליסמוק, עשרות הזקנים והצעירים, שנצברו ועמדו נגד קני הרובים של החילים ושהדוני למה על לא חמס בכפס, החולים והחלשים, שנהקעו יתרות עץ ומסמרי-ברזל להוך לכותיהם ומחיהיהם, ששנותיהם נכרתו מתוך פיותיהם ובשרם נקדע לנתחים נתחים ומאות החנויות, שנבנו ונשדרו מאת הצבא והאפיצירים עפ"י פקודת הגנרל-גוברנטור הגרודנאי, שבביאו ביום השני להתחלת הפוגרום, בביליסמוק צוה לעבוד ביתר עז ולהרוג ולשחוט ביתר אכזריות, — מרהיב-הדמים הנורא הזה עורר את הפרל-מנט הרוסי, את הדומה, להתנגדות נמרצה. לא מתוך אהבת היהודים לא הכרת העול, שנעשה להם וגם לא מתוך רצון ההגנה כאמת נתעוררו הדפוטמים הגרופ אש ונפרית על ראשי המיניסטרים ולשריח שלוחים מיוחדים בביליסמוק לחקור ולדרוש במקום המעשה את כל הנבחות והרציחות, אלא מתוך שנאת המפירים, למען יהיה נשק בידם להתנפל על אויבם ולהראות לו, כי רוצח וגילן הוא, כי מחריב הוא את המדינה וכי מוכרח הוא לעזוב את מקומו. בביליסמוק באה לעזרתם, הפוגרום הנורא, שנערך בגלוי ע"י הממשלה, נתן את הרחיפה לחקור ולדרוש אחרי מקור הפוגרומים, והנסיך אורוסוב, מי שהיה סגן ישר הפנים והיודע את הנעשה שם בברור וודאות גמורה, עמד ויודיע לכל העולם, שכל הרוצחים הללו הם המיניסטרים בכבודם ובעצמם. ראשי המפלגה "חפש העם" נאמו באומים מערישיים, שהביאו לידו כניה את הנשים העומדות על היציע, ורק הדפוטמים היהודים שתקו. לזון דרש אמנם בנדון זה, אבל דרשתו זו היה חלשה עד מאד, יותר דרישה היה לה על גבורה מלאכותיה, שהפוגרום הביליסמוקי צריך לעודד בפעם האחרונה את העם למלחמה עם השלטון הרקוב מאשר להרעיש את הלכבות. כבר הגיעה העת לדפו-טמים היודים לעזוב את הבליהם ואת גבורתם ולגלות מעל הבמה הפרלמנטית את כל האמת המרה, את אהבה האמת הצריכה להתרית את הדם ויזעזע את הלכבות, אותה האמת הצריכה להיות לא רק בתב אישמה נגד הכיורוקרטים, אלא גם יריקה בפני כל העם הדומי וביחוד לאורגניזציות הפרולטריות הנקומות את נקמתן רק מן הפקידים, שפגעו בכבודן הן ושלא הראו עד עכשו אף אות של ההנדרות אקטיבית לרוצחי אחינו ושוודדיהם.

*

בשאנו מדברים ע"ד הפוגרומים בראי והגון לשום לב אל חזיון אחד, שהוא נפלא ומכסה ואינו ברור לא רק בחוץ לארץ, אלא גם ברומי עצמה. אחרי כל פוגרום אנחנו שומעים נסים ונפלאות ע"ד ההגנה העצמית ועבורתה המלאה גבורה ואמץ לב נגד החוליגנים, ומכיון שהיא מצילה כל כך רבים, הרי חוב מוטל על כל עברי לתת את האמצעים לקיימה. הד"ר נתן בירנבוים, היודע את חיי אחינו שברומיא במטרי-הדת את האלפא כיתה העברית, דורש דרשות נלהבות ע"ד "הבונד", שלפי דבריו הוא מארגן את חברות המנינים והוא מציל את כל העם העברי מכליון חרוץ. השקפה כזו מביאה את היהודי היודע את הנעשה לפניו מן הקלעים של האורגניזציות הפרולטריות, לידו צחוק מכאיב לב. שמות נוראה היא ליחם לה, "בונד" גם קורטוב של רצון להגין על אחינו. "בא כחו היהודי של הפרולטריום היהודי", הבונד, משתדל זה שנים אחדות להפריד בין אחים ילקבוע שנאה עזה בלב הפועלים היהודים אל יתר אחינו. בלא מי שאינו פועל, כל מי שיש לו חנות פעוטה, שמחירי כל סחורתה עולה לעשרות רובל אהדות, הריהו כבר בורזוא, ובתור בורזוא אין מיחסים אליו את החקים האלמנטריים של ישר וצדק. הבונד הנהיג בתחום המושב דיקטטורה פרולטרית נוראה, שכל משרתה להראות, שהבונד הוא שלטון יחיד ואין לחמים לפניו בדין. באכזריות נוראה הוא הולך ומחריב את יתר הפלישה, שהשאירו החוליגנים, כנהיג בחוקה הפורמלית סוציאליט מיוחדת לחוב היהודים, בשעה שהגוצרים אינם נוקקים כלל להן חפשי גמור נתן להם ההחלטות עם היהודים כאלו נפשם, מורה ברובלברים לכל מי שפוגע בכבודו, כובש את בתי הכנסיות ואינו נותן לציונים להתאסף, אינו נותן לערוך ימי-אבל יאומים, גם בשעה שרמי אחינו נשפכים כמים, וכירח אקטיבי, בשמאות ההרונים התגוללו עוד בחוצית אודיטה וקובי, ערכו הבונדרים נשפי מחולות בערים

רבות. — ומה נוראה האורוניה של המקרה! — גם בביליסמוק עצמה!

"ההגנה העצמית", שימד הבונד, היא רק אמצעי וכסות עינים להוצאת כסף מידי היעדים שבחול"ל ברצון טוב ומידי אחינו היושבים ברומי — בחוקה ובאלמות שפלה. ברשימות המנינים רושם הבונד נערים שלא הניע עוד פרקם גם להניח הפלן, לנערות שלא בגרו ואחר כך הוא שולח את שלוחיו לחזור על פתחי "הבורזואים והקפמליסטים" כביכול ולדרוש כסף להוצאות ההגנה. "אנחנו הפרולטרים נשפוך את דמינו, בערך, ברוזא נהעב" — דורשים השלוחים בכל בית ובאוימי רובלברים הם מוציאים את פרומתו האחרונה של הקבצן הברדיצ'בי או המינסקי. ואת האלפים שהם מקבצים אינם מוציאים לצרכי מלחמה אקטיבית עם החוליגנים, אלא להדפסת עלילות ופרוקלמציות נגד הציונים וההנהלת השבירה. ואורגניזציה של כגנים אינה יחידה בעיר. גם פועלי ציון, ס. ס., "צעירי ציון, התחיה ועוד מיסדים גם כן חברות להגנה עצמית, א מתחילה שנאה, קטטות ומריבות, ההנגדות ומדנים בין האורגניזציות השונות. אם בין פועלי ציון או אורגני-ציה לאומית אחרת יש כונה רצויה, לשמור על גופם וממונם של אחינו, הנה הבונד רואג כבר, כי אחדות בין החברות לא תהיה. הבונד מביא לידו זה, שגם בשעות היותר נוראות נלחמות חברות המנינים זו לעמת זו ואחיו האמללים נשארים כל העת כלי הננה.

מענין הוא הפקידו של הבונד בביליסמוק אחרי הפרעות. אין המקום פה מספיק להאיר הנהגתו החולי-גנית של הבונד בביליסמוק, הרוצה לנצל את קופת התמיכה, שנוסרה לנגועי הפוגרום ולקחת את החיך היותר גדול לצרך האורגניזציה שלה, או לו גם חברי האורגניזציה. אל נכון יביאנו עוד המקרה לדבר ע"ד פעולה הבונד כפרוטרום. לעת עתה אפשר רק להעיר, שכל השמועות ע"ד הגבורה והנפלאות של הבונד בשעת הפוגרומים מפין הקיימט המרובה לצרכי קבוצ כסף. הפרזות ע"ד רצון האורגניזציה הזו להציל את ישראל הן בלתי נכונות כלל ואוי לו להעם, "הישראלי שה"בונד" הוא מצילו!

צבי שרפשמן.

מחרוב ומרחוק.

חוק המלאכות החדש. כוויין התאספו בשבוע הזה כל בעלי חרשת הכנדים והנעלים וסוחרי הסחורות האלה באוסטריא הפנימית, להועץ מה לעשות נגד החוק שהתקבל בבית הנאמנים, שאסור למוכרי כנדים ונעלים לעשות סחורה לפי מדת הקונים וגם לתקן כנד או נעל או לשנותו מעט, שיהיה לפי מדת הקונה. החוק הזה יבטל כליל את חרשת הכנדים והנעלים, כי אין בגד הנמכר, שאינו מעון איזו תקון או שנוי. החלטת התאסף כוויין מכל המדינות ולעשות דפגנה בחוץ להראות את המחוקקים למי הזיקו, כי לא רק הסוחרים יסבלו נזק רב, כי אם גם בעלי המלאכה — שמונים אלף נפש כוויין לבדה — העובדים בשביל הסוחרים והכל לעשות רצון האנטישמים הרוצים לחשיע את כוחריהם בעלי המלאכה העומדים בפני עצמם. עוד יש תקוה כי בית האדונים ידחה את החוק ושם ישתדלו. כן עושים אנשים. ומה עשו יהודי גליציא, שהחוק ינזל את כל המסחר מידיהם בסעיף ע"ד התעודות? לא עשו כלום. לא נוכל לתאר לנו כמה יצטרפו יהודי גליציא לפני בניהם, אשר יגדלו ויבינו מה עשו להם אבותיהם בעצלותם וכבסחונם הנפרז, והמגביל בפסליוזמוס מסיטי.

בארץ הוהב. באפריקה הדרומית. מקום מכרי הוהב, אין הכסף והזהב נחשבים הרבה על כן גדול שם הזיקר מאשר בכל העולם. מחיר כור חטים שם מאה כתר. מחיר שק קטן תפוחי אדמה עד ל"ז כתר. מחיר לישראל חמאה כששה כתר. וכן גם מחיר העבודה. פקיד מקבל שם שכר גדול לשבוע כשכר פקיד פה לשנה. משרת בחנות מקבל שם יותר מאלף כתר לחדש. שכיר יום מקבל שם עשירים עד כ"ה כתר ליום. מחיר תפירות ערך כנדים ששים עד מאה כתר. המטבע המטנה שם הוא בת ל"ה הל, אבל לעני הפושט יד אין לתת פחות מתר אחד ועניים ישנם שם הרבה מאד — בארץ הוהב. — כי במלחמה אכדו רבים את הונם ורבים מחיל הצבא אינם יכולים עתה למצוא משכרות.

עת ספור ועת רקוד. המאמר הזה כנליון שעבר העיר את חמת החסידים, באמנם ימשא פנים יש בדבר, כי גם ציונים עושים חנים ונשפי זמרה בעת הזאת. לכן דנני להציג גם ציונים על עמוד הקלון. מר חיים נאגלער מקולומיא מודיענו, כי רציונים בעירו עשו חג גדול כגון העיר ביום א' שבוע זה ומקצת הרוח הקדישו לשדודי ביאליסטק. גם אחרי הזבח בחדש אסטובר ערכו ציוני קולומיא חזיון פולני ופריו הקדישו לשדודי אחינו. הננו מחליטים, כי ציונים כאלה אכזרים ונבלים המה. אם האשמנו את החסידים, כי לב אכן להם, הלא הדבר מובן, כי אינם יודעים את עני עמם. מאין להם בעולמם רק ביהמ"ד ובית רבם, אבל ציונים העורכים זמרה ונשפי חשק בעת הזאת, אף אם יקדישו את ההכנסה לשדודים, אינם בעלי לבות אכן, כי אם אכזרים כיענים. כי הלא המה יודעים את צער עמנו. איכה ינעם לאזני יהודים לאומים זמר ונגון בעת שרכבות אחים נתונים להרג ולמשסה ומליוני אחים אינם בטוחים בחייהם. ככל עיר יקראו רציונים לככי ולמספר והציונים בק. עושים חנים, אוי לאותה בושה!

נכלי צוררינו. מועצת העיר כוויין החליטה לאסור את המרכלת כלה כוויין. אין רשות לאדם למכור סחורה רק במקום קבוע ולא להוליכו מבית לבית. אלפי משפחות יהודים עניים יאכדו בזה את לחמם, אבל גם רכבות עניים נוצרים יסבלו רעב עמם. להם לא ידאגו אבות וויין. כי אין להם דעה בכחירה למועצת העיר. הם מנינים באהבתם הנוצרית רק על החנונים הקבועים, שהם כוחריהם ותומכיהם.

רצח יהודי. מפעמשעניזין מודיעים אותנו, כי הקצב פינחס דוקם בן ל"ז שנד העובד עבודתו כקולומיא, כנסעי ערוב שבת אל ביתו לפעמשעניזין, פגעה עגלתו בעגלת אכר וכאשר התאמף היהודי לעבור את האבר ויכשל בעגלתו קם ריב ביניהם והאכר חטף אבן כבדה ויורקנה על ראש היהודי. היהודי נפל ארצה מתעלף. רופאים באו מן העיר ולא יכלו השיבו לתהיה ובמצאי שבת מת. הנהרג הניח אחריו אשה וחמשה ילדים, כלי מזון ומחיה וכלי עוזר ותומך.

בן פ"ה שנה לתליה. בכפר ביאלאבזעק הסמוך ללאנצוט היה אכר אחד מחרחר תמיד ריב עם המונג היהודי. לפני שני חדשים נאספו את בית המונג אכרים רבים מן הכפר אחרי ארוחת הערב. אחרי שתי שעות הלבו לכתיהם וק האכר הנוכח נשאר בבית שכור. כחצי הכילה רחפו היהודי מתוך ביתו וילך לדרכו. ממחרת בבקר השכם נמצא דאכר מת בשדה. ויצא קול בכפר, כי היהודי המיתו. השחר עוד לא עלה ושוטרים הוליכו את היהודי הזקן ואת אשתו ואת חתנו אסורים בכבלי ברזל לחצר המטרה ברישא והיו עצורים שם שני חדשים ובשבוע שעבר נגמר דינם כביה"ד של המשבעים. הזקן נד ון למיתה בת ל"ה. חתנו למאסר שלשה חדשים והאשה יצאה לחרות. יותר מששים אכרים העידו ואף אחד לא אמר שראה שהיהודי הבהו. בכל אופן חידה היא המשפט הזה. אך עוד יבא לפני ביה"ד הגדול.

D. L.

בן הרב. בן רב כפוזנא עומד עתה בראש המורדים השחורים נגד חיל אשכנז. בן י"ג שנה ברח מפני אביו ויעבד בכפינת מסחר. אחרי ג' שנים בא לאפריקה הדרומית ויעבד בצבא אנגליא במלחמה נגד הבורים ויצא שמו כגבורתו. עתה הוא עומד בראש חיל המורדים נגד צבא אשכנז באפריקה.

אספת פירלר. האנטישמי המשגע גראף פיקר הקהיל שנית אספה רבה בכרלין, לתת הסכמתו לזבח היהודים ברומיא ולשכח ולהודות לצר ולעבדיו. במרם נפתחה האספה תפשו שוטרים את הגראף וישימוהו במשמר. כי עליו לרצות עונו מכבר.

אספת מחאה בבראג. כפראג הקהילו הציונים אספה רבה, שהביעה מחאה נמרצה נגד ממשלת רומיא, שעזרה לדכרע יהודים נקיים לטבח. האספה הביעה כוז וקלסה לממשלת הרישעה ודרישה לכל הממלכות למחות ביד רומיא בשם האנושות ולדרוש ממנה להודל מהציק ליהודים.

בטול דפוס הסתר. הנסיך אורוסוב, שהיה סגן המניסטר לעניני הפנים, גלה בדומה. כי בדוויזם לעשות

שוד ורצח יצאו מדפוס הסתר של הממשלה, שמנהל בית הדפוס של הממשלה עומד בראשו ומסדריו הם שוטרים. עתה נמלה הממשלה את דפוס הסתר ותשלח את מנהלו ואת פקידיו.

הכחשה. על אדות המאמר בשם "מפת מרה" בגליון הקודם נקש לפרסם את הדברים האלה: אם לא יכלו כל הציונים להכנס אל היכל אספת הציונים ביום ו' יולי, זה היה רק יען לא היה שם מקום רק למאה אורחים ומי שאחר לכא לא יכול להכנס. ביום ב' היתה רק אספה חשאית, שלא היתה רשות לעולם אדם להכנס מלבד הצירים שקבלו הזמנות מיוחדות ועל הד. ק. היה החוב מטעם הפוליציא לפקח ע"ז. — הד. ק. מיליט שאין לשים אשם בשום חבר מחבריו וביחוד לא נכון הוא שהכניסו פו"צ ולא בע"כ. — בנוגע לשר לייסמנר היתה מעות, כי לו היתה רשות להכנס וגם נכנס אח"כ. הגנו מוהים בפגעה בכבוד חבר הד. ק. לגרום פרוד במחנה הציונים רק יען יחידים הרופים אחר הכבוד מצאו א"ע עלוברים.

בהדרת כבוד ובכ"צ. בשם הועד הגלילי לגליציא המערבית ד"ר א. גאלדוואסער.

שוד בצ'הריים. ביום ה' ש"ז אח"צ נכנסו שני קונים אל בית מסהר הצבעים של טר לוי יצחק אראמען ברחוב הגנרים בקראקא ויקנו סחורה וישלחו את המשרת לשאתה לבית מלונם והם נשארו לעשות חשבון. ויאסרו את היהודי בכבלים ואת פיו וגרונו סתמו ויגזלו את כספיו ומלטו. האמלל נלקח אל ביה"ח כל עוד נשמה באפו.

הצ'ר וההרג בכיאל'מסק. הצ'ר ישבח את היל צבאו בכיאל'מסק על התנהגותו בעת ההרג. איזה ערך יש לשבח הזה יש לדעת ששבח גם את היל צבאו על "גבורותיו" במלחמה. כלי שרת הוא בידי שרי הצ'רו.

הבאנק הקולוניאלי. הבאנק היהודי ליסוד מושבות ליהודים בא"י לא הרויח בשנה שעברה רק 5746 ל"ש: סבת הדבר היא המהומה ברוסיא, כי ע"פ הפצרת ציוני רוסיא עשה הבאנק עסקים ברוסיא שלא הביאו פרי. גרי צדק. בחרף הזה כא חבל גרים רוטים לארץ ישראל. הם רוסים אמתיים המטבירים רוסית. שאחזו בדת ישראל בסתר כזה דורות. עתה התישבו בכפר שמשון אצל טבריה על אדמת יק"א. שחברוה. בהיותם עובדי אדמה מנעוריהם יש לקוות, כי יהיו קולוניסטים טובים.

יהודי קאוקז. חבל יהודים מהרי קאוקז באו לא"י, כי מפני המדידה והמהומות בארצם לא יכלו עוד לסבול שם. הם מבקשים מאת יק"א, כי תתן להם אדמה לעבדה. תלמידי החול'יגנים. בעיר בלאשקי אצל קאליש בפולין הרוסית פרצה מלחמה בין פועלי ציון ובין סוציאליים יהודים. חברת ההגנה של הסוציאליים בקאליש הלכו לעזרת אחיהם.

שביבת הדייטים היהודים בלנדון. בעשרים אלף דייטים יהודים, ילידי גליציא ורוסיא שובתים בלנדון, כי אדונייהם סוחרי הבגדים יעזקום בלי חמלה. הם יעשירו עשר גדול ופיעליהם עובדים כל היום וחצי הלילה כפת לחם חרבה ומעון צר. יש תקוה שיתפשרו.

חומרות חדשות נגד הגולים באמריקה. בפרלמנט האמריקני הוצעה הצעה חדשה להמעיט את הגולים הנכנסים. כל גולה יהיה צריך להראות חמישים דולאר, מלבד כסף להחזקת בני ביתו. היהודים ידעו, כי הגזרה החדשה תכריח את המפלג האחד, שיש עוד דגולי אחינו ברוסיא וישלחו צירים אל נשיא הארץ, להתחנן על הגולים, הנשיא רוזוועלט הגיד להם, כי לא יפה עושים גולי היהודים. המתישבים רק במזרח העיר ניו-יורק, וסובלים מחסור, בעוד שארץ רחבת ידים לפנייהם, במערב הארץ, לשבת ולעבוד ולאכול מטוב הארץ, בניו-יורק מקלקלים היהודים את מחיר העבודה בהיות כלם עוסקים בעבודה אחת. על בן אין דעת יושבי הארץ נוחה מהם. הצירים היהודים, הוכיחו לו במספרים, כי הטענה הזאת אינה נכונה, כי היהודים נושלים שכר הגון בער עבודתם ושעות העבודה מעמות. בין חמשה ושבעים אלף יהודים בשבונות היהודים בניו-יורק אין רק בית מרוח אחד, אבל ישנן אצלם ביבליותקאות הרבה ובתי ממבר ספרים רבים מאד, רכס ספרים מדעיים. בנתי הרוואר'אפשיר להובת, כי הפועלים היהודים ישלחו ככל יום ויום חמשת אלפי דולאר לקרוביהם. מזה נראה, כי לא ידעו מחסור בעמלם. הנשיא הכמיה. כי יתנגד להצעה החדשה.

מעם לפנס. מדוע יאמרו על חון עם-הארץ, כי הוא מסדר כאופה? — יען לכל אופה יש ראש נמוך ושטוח (פלאכער קאפף), כי הלא הוא נושא מכלאות מלאות חלות על ראשו ואינן נופלות.

משדה הספרות והמדעים.

הטבק והקמרתו.

על השאלה "מדוע ישלח האדם ידו לאמצעים המסככים לו בלכול הדעה והמוח?" השיב מולסמיו הזקן כדברים האלה: "האדם אוהב להכיא את עצמו כמצב אי-ראוי לחשבון עונותיו כשעה שבדעתו לעשות איזה מעשה, שאינו מתאים עם מוסר כליותיו". מולסמיו אינו מבדיל בין שתית אלכוהול או אפיוס המסככים מצב שכרון ובין הקמרת הטבק המסככה רק התעוררות קמנה. הוא אומר: "אין זה מן האמה, שישתה או יקטיר האדם רק למלאות האותו או להשקיט רצונו השואף לשתייה או להקמרת. עודני זוכר העת אשר הייתי גם אני מן המקמרים: ומתי הרגשתי החפץ הבביר לטבק? זאת היתה רמיד כעת אשר חפצתי לחסיה דעתי מאיזה ענין, שנקר במוחי, ומתי מתחילים הנערים להקמיר? כמעט המיד בתקופה, שיאכדו את המימותם, מדוע יחדלו המקמרים מהקמיר אם רק יבואו בהנאי חיים מוסרים? ומדוע ישונו להתאותם הקודמת אם אך יתרועעו בחוג פריצים? מדוע יקמירו כל המשחקים בקוכיא? מדוע תקמרגה כל הנשים האי-מוסריות? מדוע יקמירו כמעט בלי יוצא מן הכלל כל מחוסרי הדעת? ומולסמיו הולך בחקירותיו הלאה. לפי דעתו ירודה מצב המוסר בזמננו הוא הגורם העקרי, שגרם, שירבו בני דורנו להשתמש באמצעי שברות הנזכרים. והוא סיים: "החופשה מן הקלקלה הזאת הברא תקופה חדשה בהיסטורית האנושות ומקום אנו, כי התקופה הזאת עומדת כבר אחר כתיבתו. כבר הכירו כלם מקור הקלקלה. התקדמות מין האנושי יצעד יד ביד יחד עם החופשה מכל המכשירים המשברים והמרעילים את גופו ונשמתו".

הרמן פילץ (בספרו ¹) לא יתן לב לשאלות מולסמיו כיחוסה לטבק, כי אם יבקש לפתור את השאלה הפרימיטיבית — מה היתה הסבה, אשר על ידה החל האדם להקמיר הטבק? הדעה, כי בתחלה השתמשו לעשן טבק באמריקה ובספרד היה רק לגרש הזכובים והפרעושים, הספיק רק לבאר לנו את סבת השתמשותו בהזדמנות. אולם מדוע רכש לו הטבק — שזה בשבע שנים אשר כל העמים חגגו לו חגי-היובל של ארבע מאות שנה מעת המצאו — כמהרה מקום בכל שדרות העמים? כלי הפונה יש שרש אמת כפרדכסותיו של מולסמיו. וככללות, ההשתמשות במיני האמצעים המשכרים עודנו חיוון נפלא, שעוד לא עלתה כיד הפסיכולוגיים לבארי אל גכון. החכם פילץ יודיענו בספרו היסטורית הטבק, כי השם הרומי ניקומיאנא קבל הטבק מן ניקוט, ציר ממלכת צרפת בחצר ספרד. בעת היותו בספרד הביא לו צמחי טבק ויהן להעשב הזה מהלכים באירופה. לאשכנזי כא נמוס הקמרתה ע"י אנשי חיל הספרדים והצרפתים במלחמת שלשים שנה ואז היתה הקמרת הטבק כבר דבר כללי ידוע לכל. עד הזמן האחרון הקמירו במקמרת (פפיפוען) ורק בראשית המאה הקודמת נהיתה הסיג'ה למודה.

את גדל סכום הקמרת הטבק נוכל להוציא מן העוכדא, מונופול הטבק מכנים לקפה ממשלת צרפת סך 375 מליוני פראנק לשנה וזהו החלק העשירי מכל הכנסות הממשלה. חוץ מסך 35 מליוני פראנק, שהרויחו שם בעלי האמליו (טראפיק). נפליין השלישי נתן האמליו "a la Civette" בפריז מתנה להדוכסה די מארנא והיא הוציאה ממנו סך 40,000 פראנק שנה שנה. באוסטריא הכנים הטבק כשנת 1899 לאוצר

¹ דער מאכאק אונד דאס רייכען, לייפציג 1900.

הממשלה סך 200 מליוני בתרים וזהו החיק השביעי מכל הכנסות הממשלה. הקמרת הטבק באירופה היא בהולנד 3⁸¹ ק"ג באוסטריא-אונגריא 1⁷⁸, באשכנזי 1⁵⁰ ביפן 1¹¹, בצרפת 1⁰⁸, באיטליא 0⁶⁹ ככרימיניא 0⁶⁷ ברוסיא 0⁵⁶ בפורטוגל 0⁴⁵. לכל נפש לשנה ימונן הדבר, כי החלק היותר גדול מההכנסה הלא יגיע מהפרוטות הדלות של האכרים והפועלים העניים.

שום מנהג לא נתקבל כ"ב כמנהג ההקמרתה וברור הדבר, כי לא נמצא עם אחד בעולם, אשר הטבק או עשכ הדומה מוזר לו. אצל עמים אחדים יקמירו גם הילדים כעודם קטנים. הנמוס הזה נמצא אצל הוויטיים — קבוץ איים בריטיים בים אוקיינוס. הם יקמירו עוד היום בדרך נחירי האף. על איי-מרשלי בים אקיאנוס השקט יקמירו כל איש ואשה מכן חמש שנים ביום ובלילה וגם כעת הקיצם משנהם. כיבארא באפריקה הדרומית יחוגגו את יום חנוך ילדיהם להקמרתה. או יאספו כל חברי המשפחה וראש המשפחה ישא דרשה, אשר בה ישכח המדות והמעשים של אבות הילד ויסיים בברכה, כי הילד יתקה דרך אכותיו ויקנא במעשיהם. את"כ יתנו המקמרת הכוערת בפי הילד ומאו הנהו מקמיר ככל השבט כלו. שבטי הפעשערא'הים, העסקימים הדרומים, אשר יזונו את עצמם רק כצדפים (מושעלן) וכדגים בלתי מבשלים, משוקעים בתאוה עצומה של הקמרתה. כאין להם מקמרת יתבילו בעלי הטבק את הדגים הרקובים והכלתי מבשלים. הבורמנים יתנו סיגרה בפיות יונקיהם בעודם על שרי אמם. מובן מאליו, שאחר אשר יגדלו הילדים הללו התי הציגארה לחם חקם יום יום. לפי חקי ההיגיינה תכא ההקמרתה לנער פחות מכן שמונה עשר שנה דעה רבה להפתחות נפשו.

מענינת יותר היא היסטורית ההקמרתה אצל העמים הקולטורים. בתחלה השתמשו בטבק אך לצורך רפואה, וכספר-עשבים משנת 1656 כתוב לאמר: "העשב הזה מטהר את החיק והראש, יקל את כאב השן ויורז האכרים העיפים, ישמור את האדם מן הדבר, יגרש את הפרעושים והזכובים, ירפא את השחין, הכויה, המורסים, הפצעים והמכות". בראשונה השתמשו כהטבק אך להריח דרך האף ורק במאה השש עשרה התחילה המקמרת להתפשט ולא חסרו גם כן מחאית מחלקית והתרגשות נגד המנהג הזה. בצרפת היו שתי כתות, כת היאנניסטים המליצה בעד ההקמרתה וכת המאליניסטים התנגדה לה הסארבאננים בתור שלישי, שלפניהם הציעו שתי הכתות את מענותיהם, לא החליטו בדבר הזה לא לשבט ולא לחסד, רק הישועיים עשו קץ להמחלוקת ויתירו את ההקמרתה, כאופן שלא תהיה בהקמרתה רק הכונה והמחשבה למהר את ההתעכלות או לעורר מחשכות נעלות. גם מוזן פריחת החסידות בארצנו, הכישו על ה"פיקה" כעל דבר המטהר הרעיונות ומעוררם לדביקות. הרב חיד"א בספרו "מחזיק ברכה" כותב: לו היה הטבק בזמן חכמי התלמוד היו מתקנים כדכה על שתייה וכשלאחן ערוך אסרו לעשן טבק אחר האפיקומן מפני שהוא מפיג מעם המצה. — (סוף יבא) מ. הורוויץ.

כתמי השמש. הכתמים הנראים כפעם בפתם לתוכנים על פני השמש נכבדים מאד, כי עליהם אמרו שהם גורמים את כל המהפכות על הארץ וגם מביאים כשהם מתרבים, כרכה ביבול האדמה, ובכל זאת סבת התהוותם חירה היא וקא יכלו התוכנים לבא על הכוונה. עתה משער החוקר ערנסט סטעפאניס, כי הכתמים על פני השמש הם גופי תבל, כוכבים קטנים הנופלים על השמש. הכוכבים ההם סובבים את השמש ככוכבי הלכת, אבל קרובים הם מהם אל השמש וקטנים מהם, לכן כל יראו לעינינו. בהמשכם יתפוצצו בתחלה חלקים מהם ויפלו על השמש אחד אחד עד שיתפוצץ כל הכוכב לרסיסים ויתפור על פני השמש בשטח מאות אלפי קילומטר. מפני החום הרב ימסו החלקים הגסים ויתהפכו להבל (גאז) וישתרעו בשטח גדול ויגדלו מאד ובטרם יתמוגג ההבל כלול ויתערב עם חמר השמש, להיות לוהט כמוהו, יקדירו מקומות

כרנשי ניל וששון אכיע אה ברכת ברכת מו"ט למר יחיאל גרין מראצקאמישל להארסו את אחותי מרת קילא ליכט מלובאש סמוך לסטוטשען, מאיר ליכט.

כרנשי אהבה ובכבוד אניש ברכת מו"ט הנובעת מעמקי לבכי להרה"ח מר אבא אפפעלבוים מרישא לארוסי כתי שושנה.

משפחת זיינוועל בנאָרליץ מכרכת בכרכת מו"ט את ש"ב מר משה יהודה זיינוועל לחתינתו עם מרת כריינדיל באָכנער בקראקא.

את אחי החכם הנודע מר אבא אפפעלבוים ורעיתו ברישא הננו מכרבים ברכת מו"ט לארושי כהם. אליעזר אפפעלבוים ורעיתו — קאלכשאוו.

את גיסי מר ברוך בן קאלטער ורעיתו ברישא הננו מכרבים ברכת מו"ט לארושי כהם מ' הדס עכ"ג מר ישראל לאססער מכעלו.

אליעזר אפפעלבוים ורעיתו — קאלכשאוו. מו"ט ידידי מר אברהם מדאָלער לארוסיך עם מרת כרמא שפירא. מול טוב! מול טוב! יעקב גאלדשטיין. יאסלא.

הנני מברך את רעי מר אברהם וואקס לארוסי עם מרת יוטא ראָטמאן מליונסק בכרכת מו"ט. נפתלי פעלדמאן פרובניק.

הנני נוהן ברכתי ליהודי הרה"ח מר אבא אפפעלבוים לארוסי כתי. ליכט קארעץ.

וסמיט, כי היה שם למצרים מצפה הכוכבים; אותות רבים מעידים על זה.

ארגז מכתבים.

אש"ד: א) אור תחת אורה משרש ירה רק אחר ו' המהפך. ב) אין מלה אחרת. — אכן רשף: יש, כתר וחצי. — ש. ד. י. ש. י' ה'לר האחד. — אכן רשף: 1) תכלת ולבן, על שם הצניות; 2) ע"ד המנ"ר תמצא פה מאמר; 3) הכונה על שנת החמה, כי רק היא שנה שלמה; 4) להשוב מולדות אין לנו פנאי. — מילבאָר: יופיע. — כ"ע: מאין תרגמת? — השואל מראדאָו: הנך מבקש פתרון על שאלתך, מדוע יאכרו תלמידי הגמנויים בעירך כשר חויר, אף שיש בהם בני יראים וחסידים, שלא יזונו מדוני הש"ע ומורה הדת הוא ירא וחרד לדבר ה' באמת וגם בין הפרופטורים ישנם יהודים יראי ה' וחרדים על דת ואשר מוצאת היתה נסבה, בי בני חסידים יבקרו את הגמנויים שם ובכ"ז יתעו תלמידים מדרך התורה. הפתרון הוא, כי גמנויות עברים יחסרו לנו. בודאי ישנם בין המורים נוצרים משכילים, שאינם יכולים להאמין בעקרי דתם, מפני שהם רחוקים מן ההגיון והשכל ועל כן הם בוזים דת ומחם ולמדו גם התלמידים היהודים לכפור בדתם. אף שררכיה דרכי נעם ואין בה רבר מתנגד אל ההגיון. תלמידי הגמנויים העברי בכבוד אינם מקילים בדתם. מחיר חוברות, רמת המצפה ו' ה'לר.

קירע ליכט	יחיאל גרין
מאורשים	
לובאש אצל סטוטשין	ראדאמישל אצל מיעלעץ
מענדיר פעזים	שיינדיל הינדא נלאנצער
מאורשים כהודש תמוז	
ציעשנוב.	ציעשאנוב.
ג. זעמאן	שרה העלער
מאורשים כהודש תמוז תרס"ו.	
באלחוב.	פארהארדצע הסמוך להארניצא.

ממעמקי לבכי אכרך ברכת מו"ט את רעי מר יעקב ראוויר לארוסי עם כתי הני מו"ט אליהו ארלער מבלשאווזע. אלעזר פאמערנאָץ — קנהיניטש.

ממעמקי לבכי הנני מברך בכרכת מו"ט את רעי מר צבי פריעדהאף לארוסי עם מרת שושנה אפפעלבוים מרישא. דוב כרו"ם — גראדעק.

מקרב לבי אכיע ברכת מו"ט לכן דודי מר משה ארי ווינד לארוסי את כתי מר שמחה אונגר מזאלקווא, מו"ט גם לדודי.

נחום פרנס — סקלובקא. כרנשי אהבה הנני מברך את ידידי היקר מר אבא אפפעלבוים לארוסי כתי.

ישראל גיטלער — מינבען מקרב לבי הנני מברך בכרכת מו"ט את אחי וואלף קינצלער לארוסי עם מרת כערטהא אשהיים מכאבראווא. יעקב קינצלער — ברזעוויני.

באהבה ורעות הננו מגישים ברכת מו"ט מלבנו פנימה לרענו מר אליקים געציל זעמאן להארשו עם מרת שרה העללער.

רעיו, מרדכי קורץ, מרדכי אווענשטיין — באלחוב.

רבים בשמש והם הכתמים הכהים. עתה יתראו לעינינו מפני גדלם, אף שבהיותם כוכבים קטנים לא נראו. מן דוד, ידוע, כי כתי פיטאגורוס נהנה לתת על ירם ועל מלכושם סימן שני משולשים יחד כחמש קצוות וזה נקרא Signum pitagoricum וכלשון אשכנזי אלפענפוס, לפי שדמו, שזה מציל ממחלת אלפרדוק ויש המונה אחרת מנהג אצל הצלמים ונוצרים כששה קצוות, במנן דוד שלנו, החכם הנזכר נקרא „אובה חכמה" פילו-סופוס. כראשונה קראוהו תלמידיו סופוס (חכמה) והחכם אמר כענות, שאין נכון לקראו ככה, כי אם אוהב החכמה וכדרכי הקדמונים דוד החכמה (בחולם) (פריינר רער וויזוהייט, ע"י תוסי שבה קט"ו ד"ה פילוסופיא). וא"כ יתכן, שבפעות אנהנו קיראים מן-דוד ובאמת נקרא הסמן הזה מן-דוד (בחולם). והנה נהגו הנזירים כיהודים סכת האיסים בימי ב"ש להשתמש כתמונה זו כדרך כתי פיטאגורוס, כי האיסים נהגו במנהג הדכורים, כי ידוע מכתבי קדם, שהכנהים ההם לקחו להם למשל לפרוש מן הנשים את הדבורה, יען אמרו כי שרץ עוף זה לא יוכל לסבול טמא לכן שמשו כתמונה משלשה, כדרך שהדכורים עושים בטבע. עוד יתכן אשר התמונה נקרא, מן דוד, יען אם המשוך את אות ו של דוד לאורך כל ד כאלכסון השיג שני משולשים ומשניהם יחד נעשה המונה בעלת שש קצוות.

יחיאל מיכל זעננער מדוקלא. דאוונען. ככל הפהרונים על המלה הזאת לא מצאתי קורה-רוח. לכן ארשה לי לחוות דעי גם אני. כפי הנראה השתלשלה המלה מהמלה הרומית devotion (תפלה). כמלה הזאת משתמשים גם הפולנים: dewotka, dewot: מהפלל, מהפללה. במטע הזרנון לשכש מלה זרה ולקצרה וגם לתלות בסופה הכרה אשכנזית. לכן תחת דעוואט אמר היהודי דאוונער וזוה עשה גם פעל דאוונען. ופלא, שנשמטה המלה הזאת מן הפילולוגים, שהתעסקו בזה.

אביגדור קימרלינג. שני חיי בהמות וחיות. זואלוג אשכנזי בותב על זה: הדוב יחיה רק לעתים רחוקות יותר מעשרים שנה, הכלב יחיה בעשרים שנה וכן גם הזאב, השוער מ"ד עד מ"ז, החתול כמ"ז שנה, הארנבת תחיה רק משבע עד שמונה שנים. יותר מכלם יחיה החזיר. כי הוא יגיע לשלשים שנה, הוא עשיר לא רק במזונו כי-אם גם בשנות חייו. קרן האף יחיה חמשים שנה. הסוס לא יחיה יותר מכה שנה ובכל זאת כבר טרה, שהגיע סוס לע"ב שנה. הגמל יחיה עד מאה שנה. הכבש רק לעתים רחוקות יחיה יותר מעשר שנה. הבקר יחיה כמ"ז שנה. נשר הגיע בשכי בוויין לק"ב שנה.

תכלית הפיראמידים במצרים. רוב הפיראמידים העתיקים במצרים (רחבים מלמטה וצרים למעלה וגבהם מאות מטר). נבנו לכבוד מלכים, שנקברו בהם. אך בפיראמידה הראשונה הנקראת חאפס-פיראמידה, שנבנתה לפני ארבעת אלפי שנה, לפני ימי אברהם. אין שום קבר רק שני חדרים זה למעלה מזה ומנהרות ומערה צרה וקא נודע מעולם למה היה משמש. עתה גלו החוקרים האנגלים מיאלור

אהנע האנהורעניץ

אין מיינער מיט עלעקטרישע קראפט בעטרייעבענען

כשרה זעלכווארענפאבריק

האנע איך ארכייטער דער בעריהמ- מעסטען פאבריקען עננאזשירט אונד זינד מיינע סאלאמי, וועראנעזער, כרוסט, שינקען. עט קרענוויירשעמן א. ו. ו. נאכ- ווייזבאר די שאַנשמען אונד שמאקהאפ- מעסטען ווארען. איך קאנקורירע ניכט נור מיט דעם פרייז, זאנדערן אויך מיט דער קוואליטאָט אלער אָהנליכער פֿאבריקען מאן פֿערזוכע איינע בעשמעללונג אונד איבערציינע זיך. אויף וואונש ווערדען הכשרים מגאוני זמננו בייגעפאקט.

Hirsch Steiner, Przemyśl
ul. Jagiellońska 7.

PATENT
D. FRITZ FUGAS
beide Patentanwalt
Mitarbeiter:
A. HAMBURGER
INGENIEUR
Wien VII. Siebensterngasse 1.
Telephon 2460
aller Länder erwirkt

ERSTES SPECIAL-HAUS
von Echten Gramophone-Phonographie
Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgate 7, II

עמפפיעלט עכטע קאנצערט גראמאפאָן עכט גוד מיט מארקע, שרייבענדער ענגעל.
רעיונע אויסוואהל פֿאַן יודישען אונד העבראישען פלאטטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאָן מיט מארקע, שרייבענדער ענגעל, זאמט 10 פלאט-טען. נור 35 פֿלאַרין. ניעמאנד זאל דיענע בעסטע געלענעווייט פֿערזיימען.
פֿרויקוראנטע עט הויפטפֿערזייכניסע אויף פֿערלאַנג-גען גראמאָן אונד פֿראַנקאָ.

מעין הישועה WYSOWA

עולה בערבו על יתר מקומות הרפואה אשר בגליציה, כאשר יעידו הרופאים היותר מומחים. שבעה מעינות נמצאים פה, שהם היים לנפש נענה ושקוצמהסל"ז כל חולים כמחלות פנימיות וחיציניות, כמו חראנישע קאטהאררע, לונגען שווינדנוכט, גערערמעליידען בלוט-ארמיט, חראנישע געלענק-רהימאטיסמען-היפאכאנדריע אונד היסטעריע וכו'. וויס אווא מצטיינת גם באויר צח וטהור מאד, הבא מרכסי הרים, אשר יסובבוה ובעיר נפלא, שאין קץ לפיו, בעלי מעין הישועה הזה יהודים הם והמקום נקי איפא ממחלת האנטיסמיטסמום. אשר יתענו כתי חולים יהודים ברוב מקומות הרפואה. כתי המאבל בהכשר היותר גדול והבל כמחיר שוה לכל נפש.

סדר הנסיעה לוויסאווא הוא: מקראקא דרך טרנוב—גריבוב, ומגליציה המזרחית דרך יאסלא—זאגארושין ונארליצע.

Nicht lesen

allein, sondern probieren muss man die altbewährte medizinische **Steckpfe d Lilienmilchseife** von **BERGMANN & Co.** Dresden und Tetschen a/E. Formals Bergmann's Lilienmilchseife (Marke 2 Bergmänner) um einen von Sommersprossen freien und weissen Teint, sowie eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen. Vorrätig à Stück 80 Heller in den meisten Apotheken, Droguerien Parfümerien und Friseurgeschäften.

JACOB BECK

Holz-Export
Stary Sambor

אגוזים למכירה

הנני מודיע בזה, שיש לי למכור שמונים מעטערצענטנער אגוזים האפרימא אינ-גארישע, געליבע, ווייכע שאָל. מחר מאה ק"ג 35 כתרם ולהקינה כל הסחורה ביחד, רק 34 כתר בעד מאה ק"ג. הקונה ישלח אנגאבע.

Pollak P Hers M. Sziget (Ungarn)

כשר. מי שרוצה לאכול

גבינות כשרות

מגבינות מדינתנו המהוללות בלי שום חשש כלל, יפנה אלי ואשרתהו ברצות ה' בטיב הן סחורה טובה והן מצד המחיר והן מצד הכשרות.

הבילה בת 5 ק"ג פראנקא סחורה טובה יוצא מאד, יותר טוב מן ליפטווער

- הנעשה במדינתנו 60 צ"ל
 - הבילה מן 5 עד 50 ק"ג באהן וגריג 56
 - מן 1.0 עד 200 ק"ג פראנקא 54
- נעמץ סחורה בלי הבינדע

בוערען-סחורה.

- I קלאס טוב למראה ויפה למען 40 צ"ל
- II יפה 38
- III 36
- IV 35

פרינקוואנט אשלה חנם לכל הדרש. הכשר אשלה בפעם הראשונה לכל מזמין סחורה. האדרעסע:

Grünwald Isidor
Maramoros-Sziget (Ungarn).

Holzrouleaux und Jalousien
bester Qualität in allen Preislagen
und schönster Musterauswahl
empfehl billigt die
Holzrouleaux und Jalousienfabrik
von **Anton Tschander jun.**
Brannau (Böhmen).

Agentengesucht.

א. ציחוב. ספורים

א. מלנט. — אשה מספרת. — באבי.
(אל הספר נספחה גם תמונת הסופר)

המחיר 20 הל. עם המשלוח. מרקאות מתקבלות.
לפנות אל

Zwi Scharfstein, Przemyślany.

Wyd.: | **Naftali Hof.**
| **S. M. Lazer.**

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer
Drukiem S. L. Deutschera w Podgórz

אגודת "פרי עץ הדר" במושבות יהודה באה"ק

(שבה התאחדו כל בעלי הגנים העברים של האתרונים הכשרים).

הננו פונים בזה אל אחינו ב"י ככל מקומות מושבותיהם, להזכירם ולעוררם, שישומו את לבם לדעת, כי אתרונים כשרים בלי שום שמץ חשש הרכבה (זה כבר ידוע לכל, שאתרונג מורכב אין שמו אתרונג ואסיר לברך עליו בחג) ימצאון רק אצל אגודתנו! כי אתרונג נגנו עומדים המיר — מנטיעהם ער לקיטתם ועד המכרם בשוק — תחת השגחת הרבנים הגאונים ביר"צ שבירושלם וכיפן, כפי התעודות, שהננו נוהגים בזה לעני הקוראים:

א) בשם ה'. שלום רב להרב המ' וכי ר' יצחה רבינוביטש ושרשת חבריו שליט"א.

על שאלה מעתה"ר בדבר האתרונים נוכל להשיב רק, כי גני אתרונג מושבות אחב"י בארה"ק ידועים לנו מעדות המנוח הגאון הצדיק ר' נפתלי הערץ הלוי זצ"ל, שהי' האב"ד ביפו והמושבות, שער כה לא הי' בהם חשש הרכבה ובאם תהי' עליהם גם להבא השגחת הגאון הצדיק הר"ר אברהם יצחק דכהן קוק, יבדל לחיים, שהוא בעת האב"ר כיפ"ו ובהמושבות ת"י, והפרשת ת"י יתא אם תהי' היר"א כו"ר יודל מאניש נ"י כמקדס או ת"י איש נאמן אחר, שיעמיד ע"ז הגאון הצדיק הרא"י הכהן שליט"א הנז', אין כמיהה לרין קדימה מצד כשרותם, מצד "שלכם", מצד שמירת דיני ערלה ות"י, מצד חזוק ישוב ארה"ק ומצד החזקה ידי אחינו המטיקים כונת אפס את ארצנו הק'. — הבעה"ח ב"צ דקירות אשכנזים י"ט סיון תרס"ה כתוככי עה"ק ירושלם ת"ו.

נאם חיים יעקב שפירא
נאם שאול אדחן בהריא ז"ל
נאם ארי' ליב בהראיד ז"ל

(מקום החותם)

ב) הנני בזה להודיע לאחב"י, ראי ד' וחושבי שמו, המהדרים במצות, ודבקים באהבת ארצנו הקדושה, ת"י, כי האתרונים של הגנות, אשר לאחינו האכרים בראשון לציון, הלא המה ה"ר נפתלי הלל, ור' יצחק זאב מאפאראיוסקי ר' בנימין פיין, ר' אהרן מרדכי פרימאן, ור' יהודא אידל צלאליכין, הנם עומדים תחת השגחתו, והם בדוקים יפה מחשש הרכבה, ומנוקים מתערובות ערלה, ומשגיח ת"י ויר"א מירושלים עה"ק ת"ו עומד להשגיח על הפרשת תרומת"ע בדין תורה, ותחת ידו יהיו מסורים כע"ה כהכי ההכשר שלי אל, חתומים בחותמי ע"כ כל הזוכה לקיים מצות פרי עץ הדר מהגנות הללו, הוא כמות בע"ה שהוא מקיים מצות כמאמרת, מפדי אה"ק בתכלית הכשרות. בעה"ח יום א' י' תמוז, ברחובות אשר ביהודה ת"ו.

אברהם יצחק הכהן קוק,

עבד לעם קדוש על אדמת הקודש בעיה"ק יפו והמושבות תיבב"א.
ורמען לא יהיה מקום למעות הננו מכרזים ומודיעים לאחינו גלוי ומפרש, כי כל האתרונים הנמכרים ע"י סחרי אתרונג ארץ ישראל הנם כלם מורכבים, והמקום האחד והמיוחד, שבו משיגים אתרונג כשר מפירסי אחינו שבארץ ישראל הוא אך ורק אצל אגודתנו, כפי התעודות המעידות עליהם, והעודות כאלה אין בידי שום סחרי אתרונג אחרים.

ומלבד צד "הכשרות" של אתרונג אגודתנו שכזה, הנם היחידים והמיוחדים מכל שאר אתרונג ארצנו ואתרונג חו"ל, כי הנם גם יפים ומהודרים למדי ונמכרים באותי המחיר של האתרונים המורכבים.
בעת ממכר האתרונים נודיע בעתונים את שמות האגודות והחכרות והסוחרים, שיקנו מאתנו אתרונג, למען ידעו אחינו להזהר מהסוחרים הרמאים ובמזחים אנו באחינו שומרי מצוה וחובבי פרי הארץ וישובה, כי ישומו לב למידעתנו, למען לא ישללו באתרונג מורכבים ולמען הביא ישע וברכה לאחיהם עובדי אדמת הקודש ולהרחבת ישוב ארצנו משאת נפש כל איש ישראל.
אגודתנו פתחה מעתה בית משרה (כיורא) כיפן, להשיב דבר לכל השיאל בענין האתרונגים.

כרגשות כבוד ויקר וברכת ציון
חברי האגודה.

האדרסה:
Gesellschaft „Pri Ez Hador“ Jaffa, Palästina.

למלגמות: Feyn. Jaffa.

די אויף גרונד דער מיט צאהל 43,903 דער האָהען קי. ק. שטאטטהאלטעררי גענעהמיגטען סטאטוטען גענינדעטע

געגענויטייגע אויסהירפע מיטגיפטיגעזעלשאפט „אורארא“

ערטילט איהרען מיטגלידערן מיטגיפטע ב"ז 18.000 קר. — בערייטס נאך 1 יעהריגער מיטגלידערשאפט — 4200 ק! מיטגליד קאנן יעדער אונפערהייאטעטער ווערדען — דאמען, הערדן — זעהר גינסטיג פיר קינדער! די בעשטעהענדען 4 אכטיילונגען ערמאגליבען זאגאר דער אַרמסטען בעפעלקערונג דאס איינטרעטען אין דיעזעס הומאניטאָרע אינסטיטוט.

שריפטליכע עט מינדליכע אנמעלונגען ווערדען ענטגעגענענאמען. נעהערעם ערטיילט די

Generalvertretung der „AURORA“ Krakau Dietelsg. 81

אמטסישטונדען פאן 10 — 12 אונד פאן 3 — 6

טיכטיגע אגענטען ווערדען געזוכט.

ערשטע קראקווער מיט עלעקטרי-
שער קראפט בעטריבענע
כשרה
כשרה
דאמפ-זעלנווארען
פאבריק
מיט דען כעסטען מאדערנסטען
מאשינען, ערצייגט שענע פרימא
סאלאמי וועראנזער, ברוסט שינ-
קען, קרענווירסטעל א. ו. ו. פער-
זעהען מיט הכשר של הכיר"צ
רפה, עמפיעהלט צו
בירגיסטען פרייווען.
אויף פערלאנגען ווירד פרייו-
קוראנטע עט הכשר איינגעשיקט.
Emanuel Glaser
KRAKAU, Bożego-Ciała 8.

איך זוכע

צום באלריגען איינטריטע איינען
יונגען מאַן פיר טיינע בוכהאנדלונג, פער-
בינדען מיט העברעאישע אנטיפואריאט.
דער בעטרעפענדע מוכס איינע גוטע
שולבילונג האבען אונד געדיענענע קענט-
ניסטע דער העברעאישען שפראכע אונד
ליטעראטור בעזיטצען. בעסטע רעסערענ-
צען ערפארערליך.
אפערטען מיט פאלשטענדיגע לע-
בענסלייף, אבשריפטליכען צייגניסטע
אונד געהאלטאנזשפריכען אן

J. KAUFMANN
Buchhandlung u. Verlag
Frankfurt a/M. Börnestrasse 41.

פיפּען

פינע בעהמישע ארט אויס האלץ פיר
ביער עט וויין פאן נוממער 1—4 א 26
העלער כייא
L. Apermann, Theehandlung
Brody.

למען דעת.

זה כמה שכיעות יוצא בעירנו
עתון זרונג שכוען, ורבים הושבים
בי מתוך גרונה של ישיבתנו הוא מדבר,
לבן הננו מודיעים, כי אין לנו שום עסק בו
ובי אין אנחנו מיציאים לאור שום עתון כלל,
ואם לפעמים נחפוז לפרסם איוה דבר,
הלא פתוחים לפנינו שערי עתונים
מפורסמים, והאי למאי?

מנהלי הישיבה הקדושה, תורת חיים
בעיר בראדשין.
האדרסה לכל עניני הישיבה: אל הנשיא:
ARON GELLER
Bohorodczany (Galizien).

לפעם האחרונה

ספרי השכלה בולו!

הרוצה לקנות ספרי השכלה הוצאה
"הושיה", ואחיאסף" ודברי ימי עולם
ט"ו חלקים משולמאן בעד שבעים כהרים
כשלימות כפעם אחת אז ינוכה מהמחיר
עשרים פראצענט ממחיר מוכרי ספרים
ואפסיד גם הכריכה החדשה ואם יקנה
דק החלק השלישי בזה אאכוד רק עשרה
פראצענט והכריכה גם "לוח אחיאסף"
המפורסם שנה שמינית וכרכי השלח
1903-4 יש לי.
Nechemje Bieder, Gorlice.